

EDUCAȚIA – 2020

**STRATEGIA SECTORIALĂ DE DEZVOLTARE
PENTRU ANII 2012 – 2020**

CONȚINUT

Preambul.....	3
Scopul, obiectivele generale și principiile fundamentale ale Strategiei.....	4
Domeniile de intervenție și grupurile țintă ale Strategiei.....	5
Sistemul educației – situația actuală, definirea problemelor și tendințe generale.....	5
Cadrul normativ.....	5
Cadrul de politici.....	5
Tendințe demografice.....	7
Tendințe economice.....	8
Aspecte privind forța de muncă și șomajul.....	8
Accesul la studii și calitatea educației.....	9
Retrospectiva schimbărilor în sistemul de învățământ.....	10
Educația și dezvoltarea timpurie.....	11
Învățământul primar și secundar general.....	12
Educația și dezvoltarea copilului aflat în dificultate.....	14
Învățământul secundar profesional și mediu de specialitate.....	16
Învățământul superior.....	18
Analiza SWOT a sistemului de învățământ.....	21
Viziunea strategică și rezultatele scontate.....	26
Asigurarea unei dezvoltări durabile a sistemului de învățământ.....	26
Extinderea accesului la educația timpurie de calitate.....	31
Asigurarea accesului și sporirea calității învățământului primar, gimnazial și liceal din perspectiva școli prietenoase copilului.....	32
Educația și susținerea copiilor cu cerințe educaționale speciale.....	39
Sporirea nivelului de pregătire profesională în învățământul vocațional și tehnic.....	40
Integrarea învățământului superior în spațiul european al învățării și cercetării.....	45
Extinderea și diversificarea sistemului de instruire a adulților.....	51
Avantajele și costurile implementării Strategiei.....	52
Avantajele implementării Strategiei.....	52
Costurile implementării Strategiei.....	53
Estimarea impactului implementării Strategiei.....	53
Etapele de implementare a Strategiei.....	54
Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei.....	54
Managementul și monitorizarea proceselor de implementare a Strategiei.....	54
Cadrul instituțional pentru implementarea Strategiei.....	54
Cadrul instituțional pentru monitorizarea și evaluarea Strategiei.....	56
Raportarea.....	56
Activitatea de comunicare și informare privind implementarea Strategiei.....	57
Riscuri în procesul de implementare a Strategiei.....	57

I. PREAMBUL

Strategia Sectorială de Dezvoltare a Educației pentru anii 2012 – 2020 (în continuare – Strategia) este principalul document de politici în domeniul educației. Educația, reprezentând o prioritate națională, constituie factorul de bază în transmiterea și crearea de noi valori culturale și general-umane, de reproducere și de dezvoltare a capitalului uman, de realizare a idealului și a obiectivelor educaționale, de formare a conștiinței și identității naționale, de promovare a aspirațiilor de integrare European și are un rol primordial în crearea premiselor pentru dezvoltarea umană durabilă și edificarea unei societăți bazate pe cunoaștere. Calitatea educației determină în mare măsură calitatea vieții și creează oportunități pentru realizarea în volum deplin a capacităților fiecărui cetățean.

Strategia stabilește obiectivele și sarcinile pe termen imediat și mediu în vederea dezvoltării educației, definește orientările și direcțiile prioritare de dezvoltare a sistemului de învățământ din Republica Moldova în perspectiva integrării europene.

Conceptul și obiectivele politicii de dezvoltare sunt conforme experienței țărilor europene, corespund aspirației de integrare în spațiul educațional european, axându-se pe asigurarea unei interconexiuni relevante între specificul contextului național și tendințele europene și cele globale de dezvoltare a învățământului.

Elaborarea Strategiei a derivat din necesitatea planificării strategice a procesului de dezvoltare a sectorului educației, pentru consolidarea reformelor demarate în învățământ și asigurarea modernizării continue a sistemului de educație.

La elaborarea Strategiei s-a ținut cont de cadrul normativ și de politici existent, de realizările și deficiențele politicilor naționale și sectoriale implementate anterior, de exigențele integrării europene, de experiența națională și internațională din domeniu, întemeindu-se pe cercetările științifice fundamentale și aplicative, necesitățile sociale și educaționale, pe principiile unanim recunoscute cu privire la drepturile omului și ale copilului și ale egalității de gen.

În scopul coordonării integrate a procesului de planificare strategică sectorială în domeniul educației, prevederile Strategiei au fost corelate cu documentele de politici relevante, cu reformele demarate în sistemul de învățământ, cu alte reforme ce reprezintă o continuitate operațională a acțiunilor proiectate în Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova – 2020”.

În sensul prezentei Strategii sunt utilizate și dezvoltate noțiunile definite în Codul educației, a cărui aplicare este condiționată de existența documentelor de politici care să stabilească etapele distincte de implementare a procesului de reformare și modernizare a învățământului din Republica Moldova.

Elaborarea Strategiei a fost precedată de desfășurarea unor studii și analize complexe în sectorul educației, care constituie un vast suport informațional pentru identificarea problemelor și a soluțiilor privind modernizarea și dezvoltarea sistemului de educație.

Opțiunile expuse în Strategie sunt rezultatul unui proces de consultări ample cu reprezentanții mediului academic și pedagogic, ai autorităților administrației publice locale și centrale, ai societății civile și alte părți interesate.

În baza Strategiei vor fi elaborate programe raionale/municipale și instituționale de dezvoltare. Procesele de implementare a Strategiei vor fi organizate în baza unui Plan acțiuni ce va include componentele tactice și operaționale ale politicilor educaționale ale statului.

Finanțarea proceselor de implementare a Strategiei va fi efectuată de la bugetul de stat, bugetele locale, prin atragerea de granturi, sponsorizări și alte surse legale, accentul punându-se pe metodele de bugetare bazate pe proiecte, programe și performanță.

II. SCOPUL, OBIECTIVELE GENERALE ȘI PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE STRATEGIEI

Scopul Strategiei constă în:

- (i) stabilirea direcțiilor prioritare de dezvoltare a educației din Republica Moldova și a mecanismelor de realizare a acestora;
- (ii) asigurarea unei dezvoltări durabile a sistemului de educație în vederea formării unei personalități întregi, active, sociale și creative - factori principali ai dezvoltării umane și ai progresului social-economic al țării.

Obiectivele generale ale Strategiei sunt:

- (i) modernizarea sistemului de educație din Republica Moldova în scopul asigurării unei dezvoltări umane durabile prin asigurarea accesului echitabil și nediscriminatoriu la studii de calitate la toate nivelele de învățământ pentru toți copiii, inclusiv cei din familiile vulnerabile, cei cu cerințe educaționale speciale, reprezentanții minorităților etnice;
- (ii) asigurarea unei educații preșcolare, primare și secundare de calitate pentru toți copiii prin dezvoltarea unor școli prietenoase copilului și extinderea practicilor educației incluzive;
- (iii) dezvoltarea învățământului vocațional și tehnic în conformitate cu prevederile procesului de la Copenhaga și racordarea acestuia la necesitățile pieței muncii;
- (iv) realizarea în volum deplin a prevederilor Procesului de la Bologna și dezvoltarea în continuare a învățământului superior prin integrarea instruirii și cercetării, extinderea conexiunilor instituțiilor de învățământ cu mediul economic;
- (v) extinderea și diversificarea sistemului de instruire a adulților pe întreg parcursul vieții din perspectiva formării generale și formării profesionale continue în corespundere cu nevoile persoanei și necesitățile socio-economice;
- (vi) utilizarea eficientă a bazei tehnico-materiale și a resurselor financiare alocate sistemului educațional și ameliorarea calității instruirii.

În procesul implementării Strategiei vor fi respectate următoarele **principii**:

- (i) principiul drepturilor egale în domeniul educației și dezvoltarea la maximum a potențialului fiecărei persoane;
- (ii) principiul nondiscriminării și al accesului liber la educația de calitate pentru toate persoanele, indiferent de locul de trai (urban sau rural), nivelul de dezvoltare, veniturile familiei, sex, origine etnică, , limba vorbită etc.;
- (iii) principiul incluziunii persoanelor cu cerințe educaționale speciale în sistemul general de învățământ;
- (iv) principiul centrării pe necesitățile persoanei, societății și ale statului;
- (v) principiul dezvoltării în continuare a sistemului de valori naționale și asigurării unui spațiu educațional unic;
- (vi) principiul flexibilității programelor educaționale, modernizării acestora în funcție de necesitățile actuale și de resursele bugetare disponibile, de posibilitățile cognitive ale fiecărei persoane etc.;
- (vii) principiul descentralizării serviciilor educaționale și sporirii gradului de autonomie a instituțiilor de învățământ;
- (viii) principiul parteneriatului social, intervenției multisectoriale, interdisciplinare și timpurii în dezvoltarea copilului;
- (ix) principiul asigurării calității în învățământ;
- (x) principiul integrării învățământului național în spațiul educațional european.

III. DOMENIILE DE INTERVENȚIE ȘI GRUPURILE-ȚINTĂ ALE STRATEGIEI

Domeniile de intervenție ale Strategiei sunt:

- (i) cadrul normativ;
- (ii) cadrul instituțional și de reglementare;
- (iii) cadrul curricular;
- (iv) formarea inițială și continuă a cadrelor didactice și științifice;
- (v) sistemul de elaborare și asigurare cu manuale și materiale didactice;
- (vi) mobilizarea opiniei publice și dezvoltarea parteneriatelor;
- (vii) relațiile internaționale.

Grupurile țintă ale Strategiei sunt:

- (i) copiii, elevii, studenții, masteranzii, doctoranzii, cursanții și audienții;
- (ii) comunitățile și părinții;
- (iii) cadrele didactice, administrative și tehnice din învățământ;
- (iv) factorii de decizie de nivel central și local.

IV. SISTEMUL EDUCAȚIEI – SITUAȚIA ACTUALĂ, DEFINIREA PROBLEMELOR ȘI TENDINȚE GENERALE

4.1. Cadrul normativ

Actele normative principale, care, stau la baza funcționării sistemului de învățământ și a elaborării Strategiei, sunt:

- (i) Constituția Republicii Moldova;
- (ii) Legea învățământului din Republica Moldova/Codul educației;
- (iii) Legea nr. 1257-XIII din 16.07.1997 cu privire la evaluarea și acreditarea instituțiilor de învățământ din Republica Moldova;
- (iv) Legea nr. 423-XIV din 04.06.1999 privind aprobarea Regulamentului de evaluare și acreditare a instituțiilor de învățământ;
- (v) Legea Nr.142 din 07.07.2005 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, ciclul I;
- (vi) Legea privind administrația publică locală;
- (vii) Legea privind descentralizarea administrativă;
- (viii) Codul muncii;
- (ix) Legea nr. 25 din 3 februarie 2009 “Privind aprobarea Strategiei naționale pentru tineret pe anii 2009–2013”;
- (x) Legea Nr. 169 din 09.07.2010 pentru aprobarea Strategiei de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități (2010–2013).

4.2. Cadrul de politici

Documente ale Consiliului Uniunii Europene:

- (i) Concluziile Consiliului privind rolul educației și formării în cadrul punerii în aplicare a Strategiei *Europa 2020*

(ii) Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, din 26 noiembrie 2009, privind dezvoltarea rolului educației în cadrul unui triunghi al cunoașterii complet funcțional;

(iii) Concluziile Consiliului din 12 mai 2009 privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale („ET 2020”);

(iv) Concluziile Consiliului din 19 noiembrie 2010 privind inițiativa „Tineretul în mișcare” – o abordare integrată ca răspuns la provocările cu care se confruntă tinerii;

(v) Concluziile Consiliului din 19 noiembrie 2010 privind educația în spiritul dezvoltării durabile;

(vi) Concluziile Consiliului din 11 mai 2010 privind dimensiunea socială a educației și formării profesionale;

(vii) Raport comun privind progresele înregistrate pentru anul 2010 al Consiliului și al Comisiei privind punerea în aplicare a programului de lucru „Educație și formare profesională 2010”;

(viii) Mesaje din partea Consiliului Educație, Tineret și Cultură în domeniul educației ca o contribuție la discuția privind Strategia Lisabona post-2010 (Promovarea investițiilor în educație și formare).

Documente naționale de planificare strategică:

(i) Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului în Republica Moldova până în 2015 (Hotărârea Guvernului nr. 288 din 15 martie 2005 cu privire la aprobarea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului în Republica Moldova până în 2015 și a Primului Raport Național „Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului în Republica Moldova”;

(ii) Relansăm Moldova: Prioritățile de dezvoltare pe termen mediu (document strategic aprobat de Comitetul Interministerial pentru Planificare Strategică și prezentat Grupului Consultativ în cadrul Forumului Parteneriat pentru Moldova la 24. 03. 2010 la Bruxelles);

(iii) Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova „Integrarea Europeană – LIBERATATE, DEMOCRAȚIE, BUNĂSTARE”, 2011-2014, și PLANUL de acțiuni al Guvernului pentru anii 2012-2015;

(iv) Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova -2020”;

(v) Strategia Națională de Descentralizare;

(vi) Strategia națională și Planul de acțiuni de edificare a societății informaționale „Moldova electronică”;

(vii) Strategia națională privind acțiunile comunitare pentru susținerea copiilor aflați în dificultate pe anii 2007-2014;

(viii) Programul național de asigurare a egalității de gen pe anii 2010-2015 (Hotărârea Guvernului nr. 933 din 31 decembrie 2009 cu privire la aprobarea Programului național de asigurare a egalității de gen pe anii 2010-2015);

(ix) Memorandumul privind Politicile Economice și Financiare dintre RM și FMI;

(x) Cadrul Bugetar pe Termen Mediu (2012-2014).

Documente sectoriale de planificare strategică:

(i) Strategia Națională „Educație pentru toți”, 2004-2015;

(ii) Concepția modernizării sistemului de învățământ din Republica Moldova (aprobată prin Hotărârea Colegiului Ministerului Educației nr. 2.2 din 09 martie 2010);

(iii) Strategia consolidată de dezvoltare a învățământului pentru anii 2011-2015 și Planul consolidat de acțiuni pentru sectorul educației, 2011-2015;

(iv) Concepția de dezvoltare a învățământului profesional;

(v) Concepția sistemului informațional educațional;

(vi) Strategia națională și Planul de acțiuni privind reforma sistemului rezidențial de îngrijire a copilului, 2007-2012 (Hotărârea Guvernului nr. 784 din 9 iulie 2007 pentru aprobarea Strategiei naționale și a Planului de acțiuni privind reforma sistemului rezidențial de îngrijire a copilului pe anii 2007-2012);

(vii) Programul de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011-2020 (Hotărârea Guvernului nr. 523 din 11.07.2011 cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011-2020);

(viii) Planul național de acțiuni comunitare pentru susținerea copiilor aflați în dificultate pe anii 2007-2014 (Hotărârea Guvernului nr. 995 din 3 septembrie 2007 cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni comunitare pentru susținerea copiilor aflați în dificultate pe anii 2007-2014);

(ix) Planul național de acțiuni pentru implementarea reformei structurale în educație;

(x) Programul de dezvoltare strategică al Ministerului Educației pentru anii 2012-2014.

4.3. Tendințe demografice

Numărul populației stabile a Republicii Moldova s-a redus către anul 2012 la 3 559,5 mii de locuitori (fără populația din partea stânga a Nistrului și mun. Bender), ca urmare a unei tendințe de scădere, care a început să se manifeste din anul 1990. O cauză a acestui fenomen este sporul natural negativ cu efecte ulterioare și în sporirea coeficientului de îmbătrânire a populației, care a înregistrat o creștere de la 12,8 în anul 1990 la 14,4 în anul 2011. Aceste aspecte evidențiază faptul că și Republica Moldova se înscrie în tendințele generale de îmbătrânire a populației, cu care se confruntă mai multe țări, cu toate implicațiile pe care le are acest fenomen în dezvoltarea sectorului educațional.

În ceea ce privește structura populației pe medii rezidențiale, sexe și grupe de vârstă, situația se prezintă în felul următor:

1) Începând cu anul 1990, se înregistrează o tendință de scădere considerabilă a populației ce locuiește în mediul urban și o creștere a ponderii populației ce locuiește în mediul rural. Astfel, în conformitate cu recensământul din anul 2004, 41% din totalul populației Republicii Moldova se află în mediul urban și 59% se află în mediul rural, față de datele înregistrate în anul 1990, conform cărora 47,1% din populație locuia în mediul urban și 52,9% din populație în mediul rural. Populația urbană, la rândul său, prezintă un nivel înalt de concentrare geografică, circa 60% din aceasta locuind în municipiul Chișinău. La începutul anului 2012, populația din mediul urban reprezenta 41,7% și, respectiv, cea din mediul rural – 58,3%.

2) Conform datelor statistice, nu s-au înregistrat schimbări semnificative în structura populației pe sexe, bărbații reprezentând în anul 1990 circa 47,6 % din totalul populației, iar în anul 2012 - 48,1%, în timp ce ponderea populației feminine scade de la 52,4% în anul 1990 la 51,9% în anul 2012.

3) În perioada anilor 1990-2011 se înregistrează o tendință de scădere a populației din grupele de vârstă 5-14 și 15-19 ani, în timp ce pentru grupele de vârstă 20-29 de ani se atestă o creștere ușoară. Începând cu anul 2005, a început să se manifeste o creștere a numărului populației din grupele de vârstă 0-4 ani, fapt ce necesită noi abordări în proiectarea rețelei de instituții și servicii destinate educației și dezvoltării timpurii.

Analiza tendințelor demografice pe diferite categorii de vârstă indică păstrarea numărului relativ redus al populației școlare în următorii ani, cu efecte imediate asupra instituțiilor de învățământ, fiind afectate, în temei, atât școlile din învățământul primar și gimnazial, cât și liceele din localitățile rurale. La începutul anului 2012, numărul copiilor de vârstă 5-9 ani era mai mic față de anul 2001 cu 32,3% și, respectiv, cu 43,4% pentru grupa de vârstă 10-14 ani. În termeni ai economiei educației, micșorarea numărului populației școlare pe grupa de vârstă 10-14 ani cu circa 152,4 mii în 2012 față de anul 2001 echivalează, ipotetic, cu faptul că în sistem ar putea fi cu 7600 de clase complete de elevi mai puțin, dacă media de completare a acestora ar fi 20 de elevi, ceea ce ar putea duce la reducerea a circa 10,2 mii posturi didactice.

Situația demografică nefavorabilă are drept consecință scăderea numărului mediu de elevi în fiecare clasă, fapt ce duce la utilizarea ineficientă a mijloacelor financiare alocate învățământului. Astfel, în mediul rural există peste 40 de școli primare (circa, 75% din numărul total de școli primare) ce au 10 și mai puțini elevi în fiecare clasă. În cazul gimnaziilor, numărul instituțiilor cu 10 și mai puțini elevi în fiecare clasă este de peste 140 (circa 25% din numărul total

de gimnaziile rurale). Studiile de fezabilitate arată că marea majoritate de astfel de instituții ar putea fi reorganizate prin arondarea lor la școlile de circumscripție, iar economiile anuale ar atinge cifra de circa 50 milioane de lei, care ar putea fi folosite pentru îmbunătățirea calității educației.

4.4. Tendințe economice

Republica Moldova a parcurs o perioadă de tranziție dificilă, cu o scădere cumulativă a produsului intern brut (PIB) de circa 66% între anii 1990 și 1999. Începând cu anul 2000, economia țării a înregistrat o tendință de creștere. Dacă în perioada colapsului economic acut din anii 1992-1999 PIB s-a redus cu aproape 60%, atunci, în perioada 2000-2008, PIB a acumulat o creștere reală de circa 75,6%.

Însă economia Republicii Moldova s-a dovedit a fi vulnerabilă în fața crizei din anii 2008-2009. În termeni reali, la sfârșitul anului 2009, PIB pe cap de locuitor s-a redus cu circa 9%. Această reducere a impus necesitatea redirecționării mijloacelor financiare disponibile către satisfacerea necesităților curente ale sistemului de învățământ, problemele de dezvoltare strategică urmând a fi soluționate după relansarea economiei moldovenești.

În pofida dificultăților de ordin economic, pe parcursul ultimilor ani, autoritățile Republicii Moldova au asigurat o creștere constantă a mijloacelor financiare alocate învățământului. Astfel, pe parcursul anilor 2005–2010, ponderea cheltuielilor publice pentru învățământ în PIB a crescut de la 7,2% până la 9,2%. Însă această creștere nu a fost urmată și de o creștere a proporției globale brute de școlarizare, care, în aceeași perioadă, a scăzut de la 71,7% până la 69,8%.*

Ca urmare a crizelor economice, sărăcia a crescut dramatic în anii 1998-1999, apoi a început să scadă începând cu anul 2001, pe de o parte datorită înregistrării unei anumite creșteri economice, dar și ca urmare a creșterii fenomenului de migrație a forței de muncă și a veniturilor corespunzătoare trimise din străinătate în țară. În pofida faptului că extinderea sărăciei a fost oprită, între localitățile rurale și cele urbane există disparități semnificative, fapt ce influențează negativ accesul la studii.

În anul 2010 a fost înregistrată o reducere a ratei sărăciei în mediul rural, care a constituit 30,3% sau cu 6,0 puncte procentuale mai puțin în comparație cu anul 2009. În medie, în localitățile urbane rata sărăciei absolute a constituit 10,4%, diminuându-se cu 2,2 puncte procentuale în comparație cu anul 2009 și cu 4,8 puncte procentuale în comparație cu anul 2008. În orașele mari rata sărăciei a rămas, practic, la nivelul anului 2009 și a constituit 7,3%, iar în orașele mici rata sărăciei s-a redus cu 5,5 puncte procentuale și a constituit 14,2%.

În ultimii doi ani, Republica Moldova a trecut printr-o perioadă de recesiune economică, care a dus la stagnarea reducerii sărăciei și, al doilea an consecutiv, sărăcia este în creștere în localitățile rurale, unde locuiesc 80% din persoanele sărace din țară. Prin urmare, populația rurală este cel mai vulnerabil segment al societății în ceea ce privește bunăstarea și securitatea. O altă categorie vulnerabilă de populație sunt copiii. 38% din copiii din localitățile rurale se află sub pragul sărăciei față de 13% din copiii din localitățile urbane.

Aceste diferențe sunt în creștere. Peste jumătate din gospodăriile cu trei sau mai mulți copii nimeresc sub incidența sărăciei. Copiii din familiile cu trei sau mai mulți copii, din familiile foarte sărace ale chintilei inferioare, din familiile de romi, din familiile afectate de HIV/SIDA, din familiile rurale și copiii cu dizabilități înregistrează indicatori reduși la capitolul sănătate, educație și protecție socială, și au acces mai redus la servicii în aceste localități.**

4.5. Aspecte privind forța de muncă și șomajul

Tranziția economică a Republicii Moldova la economia de piață a produs schimbări cantitative și calitative în domeniul ocupării forței de muncă, caracterizate, în special, prin:

- (i) reducerea populației ocupate în economia națională cu circa 22,5% (anii 2000-2011);
- (ii) sporirea ponderii salariaților din sectorul privat (de la 37% în anul 1990 până la circa 66,4% din populația ocupată în anul 2011);
- (iii) scăderea numărului persoanelor ocupate incomplet;

* *Analiză pe Țară* Națiunile Unite – Moldova, 2011 ** Ibidem

- (iv) sporirea numărului de persoane ocupate în sectorul neformal;
- (v) intensificarea migrației forței de muncă;
- (vi) utilizarea insuficientă a potențialului intelectual.

Analiza structurii șomajului pe grupe de vârstă și nivelul studiilor, evidențiază următoarelor aspecte semnificative:

(i) ponderi ridicate în numărul total de șomeri înregistrează grupele de vârstă 15-24 de ani (25%) și 25-34 de ani (33,4%), caracteristică, ce se menține și în structura pe medii de rezidență și sexe;

(ii) în anul 2011, șomerii proveniți din rândul persoanelor cu studii secundare profesionale au înregistrat o pondere de 20% din numărul total de șomeri de vârstă 15-34 de ani, cei cu studii medii de specialitate – 7,3%, cei cu studii superioare – 27,9%;

(iii) rata sporită a șomajului în rândul tinerilor/absolvenților instituțiilor de formare profesională de toate nivelurile indică, alături de alți factori, ineficiența interacțiunilor dintre sistemul educațional, economia reală și piața muncii.

Analiza structurii populației ocupate pe grupe de vârstă și după nivelul de educație relevă faptul că circa 34,5% din persoanele ocupate din grupa de vârstă 25-34 de ani au doar studii primare sau secundare generale, activând în câmpul muncii, fără să fi urmat o pregătire profesională instituționalizată. Întrucât persoanele din grupul de vârstă 25-34 ani au abandonat sistemul de învățământ în ultimii 5-10 ani, se poate constata că între învățământul general și cel de formare profesională există discordanțe semnificative, iar procesul de orientare profesională și de ghidare în carieră este ineficient.

4.6. Accesul la studii și calitatea educației

Accesul la studii în Republica Moldova este garantat de Constituție și Legea învățământului (1995), precum este garantat și dreptul fiecărei persoane la o educație de calitate, stipulat în Declarația ONU pentru drepturile omului.

Conform indicilor educaționali, în ultimii ani (2009-2011), rata brută de cuprindere globală în învățământ a crescut, atât pe niveluri/trepte de învățământ, cât și pe categorii de vârstă. Se înregistrează și o ușoară creștere a calității învățământului, reflectată în rezultatele elevilor pe plan național și cel internațional (a sporit numărul elevilor care au obținut locuri premiante la olimpiadele internaționale și al celor înzestrați cu competențe moderne: cunoașterea limbilor străine, cunoașterea calculatorului, capacitatea de a lua decizii). A sporit eficiența serviciilor educaționale: promovarea tehnologiilor didactice interactive, aplicarea TIC în educație etc.

În același timp, accesul la studii și calitatea acestora nu corespund în măsură deplină standardelor naționale și europene respective.

În prezent, învățământul din Republica Moldova se află într-un proces de tranziție de la un sistem tradițional, preponderent informativ, centralizat, la un sistem modern, dinamic, formativ, centrat pe elevi și studenți, specific unei societăți democratice, bazate pe o economie de piață.

Conform indicilor educaționali, în ultimii ani, sistemul de învățământ din Republica Moldova a înregistrat o dezvoltare sinuoasă. Astfel, pe parcursul anilor 2000–2005, rata brută de cuprindere globală în învățământ a crescut de la 70,3% până la 71,7%. Însă, în anii 2007–2008, se înregistrează o scădere continuă a acestui indicator până la valoarea de 69,8%.

Deși perioada în 2000–2011 cheltuielile publice pentru educație, cu excepția anului 2002, au avut o creștere constantă, această creștere, cu excepția învățământului preșcolar, nu a fost însoțită și de o creștere durabilă a ratelor de înrolare în învățământul obligatoriu de bază învățământul primar și cel gimnazial.

4.7. Retrospectiva schimbărilor în sistemul de învățământ

Dezvoltarea sistemului de învățământ s-a axat pe schimbări și demersuri inovatoare, determinate de orientările strategice ale statului, tendințele evoluției domeniului educațional, standardele europene și abordările științifice actuale.

1) Schimbări la nivel de macropolitici educaționale:

(i) atribuirea pentru învățământ a unui statut prioritar în cadrul dezvoltării social-economice a țării;

(ii) asumarea vectorului european al dezvoltării sistemului de învățământ;

(iii) promovarea prioritară a calității învățământului, ca factor determinant al dezvoltării social-economice a țării și al calității vieții;

(iv) conceperea dezvoltării anticipate a sistemului de învățământ;

(v) promovarea conceptului educației pe parcursul întregii vieți.

2) Schimbări în educația preșcolară, învățământul primar și secundar general:

(i) redimensionarea învățământului de cultură generală în învățământ primar, gimnazial și liceal;

(ii) diversificarea instituțiilor de educație preșcolară;

(iii) diversificarea profilurilor și tipurilor de instituții de învățământ liceal;

(iv) promovarea conceptului de școală de circumscripție;

(v) aplicarea abordării curriculare în învățământ;

(vi) elaborarea și aplicarea unui nou concept al Planului-cadru al învățământului structurat pe arii curriculare, discipline obligatorii și opționale;

(vii) elaborarea și aplicarea unui nou concept al curriculumului pe discipline, axat pe:

- cel ce învață;

- formarea de competențe;

- tehnologii și strategii didactice interactive;

- conexiunea componentelor procesului de predare-învățare-evaluare;

(viii) elaborarea, în bază de concurs, a noilor generații de manuale școlare, inclusiv a celor alternative, și aplicarea schemei de închiriere a acestora;

(ix) elaborarea și aplicarea noilor generații de standarde pentru educația timpurie și a standardelor de eficiență pe discipline școlare;

(x) promovarea educației incluzive și a principiilor școlii prietenoase copilului.

3) Schimbări în învățământul secundar profesional și mediu de specialitate:

(i) promovarea conceptelor de învățământ vocațional/tehnic, liceu profesional și bacalaureat profesional;

(ii) introducerea elementelor de învățământ dual;

(iii) identificarea unui nou concept al standardelor ocupaționale;

(iv) renovarea curriculumului pentru învățământul vocațional/tehnic, în raport cu conceptul curriculumului național și necesitățile pieței muncii;

(v) promovarea învățământului vocațional/tehnic în trepte.

4) Schimbări și inovații în învățământul superior

(i) structurarea învățământului superior în trei cicluri: licență, masterat, doctorat;

(ii) introducerea creditelor transferabile;

(iii) promovarea mobilității studenților și a cadrelor didactice;

(iv) promovarea sistemului de asigurare a calității în raport cu cerințele europene;

(v) redimensionarea curriculumului universitar:

- orientare spre formarea de competențe generale și profesionale;

- axare pe învățare individuală;

- axare pe tehnologii didactice interactive și investigaționale;

(vi) promovarea unui nou concept al Nomenclatorului de specialități și al Cadrului de calificări, raportate la standardele europene;

(vii) conceperea necesității de asigurare a interconexiunii dintre învățământul superior, cercetare și piața muncii;

(viii) apariția instituțiilor private de învățământ superior.

5) Schimbări în cadrul formării profesionale continue a cadrelor didactice și a celor de conducere:

- (i) diversificarea formelor și modelelor de formare profesională continuă;
- (ii) elaborarea și aplicarea standardelor de formare profesională continuă în raport cu gradul didactic;
- (iii) promovarea formării profesionale continue axate pe nevoile personale ale cadrelor didactice, necesitățile instituției de învățământ și ale politicilor educaționale naționale;
- (iv) implementarea creditelor profesionale în raport cu gradul didactic;
- (v) asigurarea formării profesionale continue pe parcursul activității (și nu o dată în cinci ani);

(vi) introducerea noțiunii de „formator”.

6) Schimbări în cadrul managementului educațional:

(i) promovarea unui management educațional centrat pe principiile democratice și abordările moderne;

(ii) structurarea sistemului managerial în:

- management strategic;
- management al schimbării;
- management al calității;
- management al resurselor umane;
- management al curriculumului;
- management operațional;

(iii) modelarea unui concept de descentralizare în managementul educației.

4.7.1. Educația și dezvoltarea timpurie

În ultimii ani, situația privind accesul copiilor la învățământul preșcolar s-a îmbunătățit considerabil, numărul instituțiilor preșcolare se află într-o creștere continuă și, către anul 2011, a constituit 1400 de unități sau cu circa 5% mai mult față de numărul instituțiilor preșcolare care funcționau în anul 2007.

Se atestă o micșorare a numărului de grădinițe care funcționează cu regim de lucru de 6 zile. Comparativ cu anul 2007, numărul acestor instituții s-a diminuat cu 61,8%.

Sporirea natalității și, respectiv, a numărului de copii de vârstă preșcolară s-a rezultat în majorarea numărului de copii care frecventează instituțiile preșcolare, constituind în anul 2011 135,4 mii copii sau cu 12,8% mai mult față de anul 2007. Ca urmare, se înregistrează și o sporire a ratei de cuprindere în învățământul preșcolar, aceasta constituind 79,6% în anul 2011, față de 72,6% în anul 2007. În mediul urban, acest indicator s-a majorat cu 9,2 puncte procentuale față de anul 2007, iar în mediul rural – cu 8,5 puncte procentuale.

În medie la 100 locuri în instituții preșcolare revin 82 copii în comparație cu 75 copii în anul 2007. Instituțiile preșcolare din mediul urban sunt mai solicitate, la 100 locuri revin 97 copii față de 72 copii în mediul rural. Totodată, la un educator revin în medie 14 copii.

În cadrul unor instituții preșcolare funcționează grupe specializate, pentru educația copiilor cu necesități speciale. Majoritatea acestor grupe sînt pentru copiii cu dereglări ale vorbirii. În anul 2011, în aceste instituții erau instituționalizați 2107 copii.

Pornind de la importanța educației timpurii în dezvoltarea ulterioară a copiilor și realizarea în deplină măsură a oportunităților oferite de învățământul general și cel superior, Guvernul a revizuit Obiectivul de Dezvoltare a Mileniului în domeniul educației, introducând stipulări explicite, dedicate educației preșcolare și anume: majorarea ratei de înrolare în programele preșcolare pentru copii de 3-6 ani de la 41,3% în 2002 până la 78% în 2015, iar pentru copii de 5-6(7) ani – de la 66,5% în 2002 până la 98% în 2015, precum și reducerea cu mai puțin de 5 % a discrepanțelor dintre regiunile rurale și urbane, dintre categoriile dezavantajate și cele cu venituri medii.

Pornind de la doleanțele părinților, contingentul de copii și posibilitățile materiale ale comunităților, Guvernul a încurajat funcționarea instituțiilor preșcolare cu program flexibil de

lucru (4, 6, 9, 10 sau 12 ore pe zi). Complementar la serviciile educaționale standard, au fost dezvoltate și implementate servicii de tip nou - psihologic, de dezvoltare fizică, psihosocială (dans, șah, computer, limbi străine etc.).

A fost extins și dezvoltat modelul de educație timpurie individualizată, susținut de UNESCO, UNICEF și FISM, aplicat în peste 20 de grădinițe, care oferă servicii educaționale copiilor din familii vulnerabile în cadrul proiectului „îmbunătățirea calității și accesului la serviciile de educație timpurie în localitățile rurale cu accent special pe grupurile vulnerabile”.

Un rol important în dezvoltarea și extinderea învățământului preșcolar i-a revenit Proiectului „Educația Pentru Toți - Inițiativa de Acțiune Rapidă”. Conform acordului semnat în anul 2006 cu Banca Mondială, Republica Moldova beneficiază de un grant în mărime de 8,8 milioane dolari SUA, acordat de Catalytic Trust Fund. Proiectul respectiv are drept obiectiv revitalizarea și dezvoltarea sistemului educației preșcolare din țară.

4.7.2. Învățământul primar și secundar general

Pe parcursul ultimilor 5 ani, în contextul procesului de optimizare a rețelei instituțiilor de învățământ general, numărul instituțiilor de învățământ primar și secundar general s-a redus cu 5,3%. De asemenea, s-a înregistrat o tendință de micșorare a numărului de școli, care activează în două schimburi, acestea reprezentând 81 unități în comparație cu 155 în anul de studii 2007/2008.

Numărul elevilor din instituțiile de învățământ primar și secundar general, la fel, a fost în descreștere în ultimii 5 ani. La începutul anului de studii 2011-2012, numărul elevilor din instituțiile de învățământ primar și secundar general a constituit 381,4 mii persoane, reprezentând o micșorare de 17,6%, comparativ cu anul de studii 2007-2008. În medie, la 10 mii de locuitori, revin 1071 de elevi, față de 1289 de elevi în anul de studii 2007-2008.

Din totalul elevilor școlarizați în învățământul primar și secundar general, 138,1 mii (36,3%) reprezintă elevii din învățământul primar și 181,9 mii (47,8%) – elevii din învățământul gimnazial.

Comparativ cu anul de studii 2007-2008, numărul elevilor din învățământul primar s-a micșorat cu 9,0%, iar a celor din gimnazial – cu 24,1%.

Rata brută de cuprindere a copiilor în învățământul primar în anul 2011-2012 a constituit 93,8%, iar în învățământul gimnazial – 87,5%. Disparități semnificative prezintă rata brută de cuprindere în învățământul primar pe medii, constituind 105,0% în mediul urban față de 87,5% în mediul rural, iar în învățământul gimnazial, respectiv, 96,0% și 83,2%.

Numărul mediu al elevilor în clasă s-a redus până la 19 elevi față de 20 de elevi în anul de studii 2007-2008. În perioada anilor 2007-2011 rata elev/profesor s-a micșorat de la 12 până la 11 persoane. În clasele I-IV numărul mediu de elevi constituie 16 persoane, în clasele V-IX – 9 persoane, iar în clasele X-XII – 12 persoane.

Ponderea copiilor înscriși pentru prima dată în clasa I, care au fost încadrați în programe de educație preșcolară în anul de studii 2011-2012, a constituit 97,5% sau cu 6,0 puncte procentuale mai mult decât în anul de studii 2009-2010.

În medie, la 100 de elevi revin 4,9 calculatoare; în mediul urban – 4,2 calculatoare, iar în mediul rural – 5,5 calculatoare la 100 de elevi. Din numărul total de calculatoare, 43,4% sunt cu acces la Internet; în mediul urban – 54,0%, iar în rural – 37,3%.

Învățământul special include 29 de instituții și este organizat pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică. Numărul copiilor care frecventează aceste instituții este în scădere, de la 4,0 mii de elevi în anul de studii 2007-2008 până la 2,5 mii în 2011-2012.

După absolvirea învățământului gimnazial, copiii au posibilitatea să-și continue studiile în liceu sau se orientează spre învățământul secundar profesional și mediu de specialitate, care oferă posibilitatea alegerii profesiei sau specialității în funcție de interesele și capacitățile individuale. Astfel, din cei 41,5 mii de absolvenți ai învățământului gimnazial din anul 2011, practic, fiecare al doilea (46,9%) își continuă studiile în licee, 21,7% studiază în instituții de învățământ secundar profesional, iar 16,6% - în instituții de învățământ mediu de specialitate.

Conform concluziilor mai multor studii din domeniul politicilor educaționale, principalele cauze ale scăderii ratelor de înrolare în învățământul primar și cel gimnazial sunt nivelul înalt al sărăciei, în special, în rândul familiilor cu mulți copii; plecarea mai multor părinți în alte țări în scopul căutării unui loc de muncă; disparități în finanțarea educației; imperfecțiunile sistemului de evidență a copiilor de vârsta de școlarizare; lipsa unor acte normative, care ar stabili responsabilitățile părinților, cadrelor didactice, conducătorilor instituțiilor de învățământ, organelor administrației publice locale vizând școlarizarea copiilor.

În scopul extinderii accesului și ameliorării calității studiilor, autoritățile au realizat mai multe activități, principalele din ele fiind:

(i) perfecționarea cadrului legislativ și normativ prin elaborarea proiectului Codului Educației; elaborarea și aprobarea regulamentelor de funcționare a autorităților publice centrale și raionale în domeniul educației, regulamentelor de funcționare a instituțiilor de învățământ, de organizare a procesului educațional etc.;

(ii) optimizarea rețelei de instituții școlare prin reorganizarea școlilor medii în licee sau gimnazii, ponderea liceelor crescând de la 49% (anul 2004-2005) până la 70% (anul 2008-2009);

(iii) alimentarea gratuită a elevilor din clasele primare (100% din elevi în anul 2008) și cele gimnaziale (30,4%);

(iv) asigurarea gratuită cu manuale a elevilor din învățământul primar (100%) și oferirea gratuită a manualelor pentru copiii din familiile socialmente vulnerabile ai claselor V-XII (până la 20%);

(v) extinderea serviciilor din cadrul Programului unic de asigurări obligatorii de asistență medicală, acordate elevilor din instituțiile de învățământ primar și secundar general;

(vi) crearea Agenției de Evaluare și Examinare, reorganizată ulterior în Agenția de Asigurare a Calității, fapt ce asigură imparțialitatea, relevanța și obiectivitatea proceselor de evaluare a instituțiilor, cadrelor didactice și a performanțelor școlare;

(vii) elaborarea și implementarea sistemului informatic de pașaportizare a instituțiilor de învățământ preuniversitar, fapt ce a contribuit la îmbunătățirea managementului atât la nivel de raion, cât și la nivel central;

(viii) elaborarea și implementarea Concepției de formare continuă a cadrelor didactice, bazată pe descentralizarea domeniului și delegarea mai multor funcții în teritoriu, la nivel de școală, de comunitate;

(ix) stabilirea mai multor facilități pentru cadrele didactice tinere, care se angajează în instituțiile de învățământ din localitățile rurale;

(x) reformarea sistemului de salarizare a cadrelor didactice, administrative și tehnice din învățământ, cu majorarea salariului în medie cu circa 20%.

Persistența mai multor constrângeri în dezvoltarea sistemului educațional a determinat autoritățile să reformuleze atât Obiectivul de Dezvoltare a Mileniului în domeniul educației, cât și țintele pentru anii 2010 și 2015. Astfel, obiectivul inițial "Realizarea accesului universal la învățământul gimnazial a fost reformulat în „Realizarea accesului universal la învățământul general obligatoriu”. De asemenea, au fost modificate țintele respective, indicatorul „rata netă de înrolare” fiind înlocuit cu indicatorul „rata brută de înrolare”. În redacția actuală din Strategia Națională de Dezvoltare, sarcina respectivă prevede asigurarea posibilităților pentru toți copiii de a frecventa învățământul general obligatoriu și majorarea ratei brute de înrolare în învățământul general obligatoriu de la 94,1% în 2002 până la 95% în 2010 și până la 98% în 2015.

Un aport important la dezvoltarea învățământului secundar general îl are Proiectul „Educația de calitate în mediul rural din Moldova”, care include următoarele componente:

(i) ameliorarea calității predării-învățării în școlile rurale;

(ii) îmbunătățirea accesului și echității în școlile rurale;

(iii) sporirea eficienței utilizării resurselor;

(iv) fortificarea planificării și monitorizării în educație;

În cadrul Proiectului „Educația de calitate în mediul rural din Moldova” au fost desfășurate următoarele activități:

- (i) crearea Consiliului Național pentru Curriculum și demararea activității acestuia;
- (ii) descongestionarea și actualizarea curriculumurilor disciplinare pentru ciclul liceal;
- iii) elaborarea și editarea a 18 ghiduri curriculare și a Cadrului de referință al Curriculumului național;
- (iv) crearea Consiliului Național de Examinare și Aprobare a Granturilor și demararea activității acestuia;
- (v) desfășurarea, în zece centre raionale, a seminarelor de instruire pentru directorii de licee, privind scrierea proiectelor, colectarea contribuției și managementul proiectelor;
- (vi) organizarea seminarelor zonale pentru membrii Comitetelor raionale de evaluare și apreciere a granturilor de calitate;
- (vii) organizarea vizitelor de studiu și documentare în Finlanda și Lituania ale grupurilor de specialiști în problemele curriculumului școlar și problemele finanțării sistemului de învățământ;
- (viii) instruirea funcționarilor publici din cadrul aparatului Ministerului Educației și al direcțiilor raionale/municipale de învățământ în domeniul elaborării și implementării de politici educaționale, administrării educației în bază de date sigure, managementului bazat pe utilizarea tehnologiei informației și a comunicațiilor;
- (ix) procurarea echipamentelor didactice pentru anumite arii curriculare și discipline;
- (x) dotarea a 204 de licee din mediul rural cu echipamente școlare la disciplinele exacte: biologie, chimie și fizică;
- (xi) pilotarea unei noi formule de finanțare a instituțiilor de învățământ, bazată pe alocarea mijloacelor financiare proporțional numărului de elevi din fiecare școală;
- (xii) procurarea de transport școlar pentru două raioane-pilot.

4.7.3. Educația și dezvoltarea copilului aflat în dificultate

Cadrul instituțional, care asigură îngrijirea, educarea și socializarea copiilor aflați în dificultate, include instituțiile rezidențiale.

În prezent, în Republica Moldova activează 55 de instituții de tip rezidențial cu un contingent de 5613 copii, în subordinea Ministerului Educației fiind 50 de instituții cu un contingent de 4806 copii. Din aceste instituții, 14 sunt școli de tip internat pentru copii orfani și rămași fără îngrijirea părinților, cu un contingent de 1644 mii de copii, 2 sunt case de copii cu un contingent de 29 de copii, 7 sunt instituții speciale pentru copii cu deficiențe fizice și senzoriale cu un contingent de 588 de copii, 24 sunt școli internat auxiliare cu un contingent de 2094 mii de copii, 3 școli-internat sanatoriale cu un contingent de 451 copii.

În scopul ameliorării calității serviciilor educaționale destinate copiilor aflați în dificultate, Ministerul Educației, în parteneriat cu organizațiile internaționale (Uniunea Europeană, UNICEF) și organizațiile neguvernamentale cu experiență în domeniu (CCF Moldova, Keystone, EveryChild, LUMOS, Amici dei Bambini, Centrul „Speranța”, A.O., „Femeia și copilul-protecție și sprijin”, Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului din Moldova), care asigură asistența tehnică în procesul de reorganizare/lichidare a instituțiilor de tip rezidențial și dezvoltarea serviciilor de educație incluzivă, a întreprins următoarele acțiuni:

- (i) elaborarea și implementarea Strategiei și a Planului național de reformare a sistemului de îngrijire rezidențială, care au ca obiectiv principal educația prioritară a copiilor aflați în dificultate în familie;
- (ii) elaborarea Standardelor minime de calitate privind îngrijirea, educarea și socializarea copiilor cu dizabilități și aprobarea Standardelor minime de calitate privind îngrijirea, educarea și socializarea copilului în Centrul de plasament temporar;
- (iii) elaborarea Concepției educației incluzive;

- (iv) consolidarea bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ de tip special în scopul pregătirii profesionale și integrării elevilor în societate;
- (v) crearea și dezvoltarea unui sistem de servicii alternative instituționalizării - 27 de case de tip familie;
- (vi) elaborarea și editarea manualelor pentru școlile auxiliare la limba maternă, matematică, științe ale naturii, geografie și educația tehnologică, în total 10 titluri de manuale;
- (vii) reorganizarea procesului de formare profesională inițială și continuă a cadrelor didactice la facultățile de psihopedagogie specială și asistență socială, conform cerințelor educației incluzive;
- (viii) elaborarea și implementarea noilor modele ale conținutului instruirii, orientării școlare și profesionale prin prisma educației incluzive;
- (ix) crearea în localitățile țării a primelor Centre de zi pentru copiii cu cerințe educaționale speciale;
- (x) sensibilizarea opiniei publice în problemele copiilor aflați în dificultate și copiilor cu cerințe educaționale speciale;
- (xi) asigurarea accesului la studii a absolvenților instituțiilor de învățământ de tip special și a copiilor ce provin din familiile dezavantajate prin introducerea cotelor de admitere a acestora în școlile profesionale, colegii și universități;
- (xii) oferirea serviciilor diversificate și de calitate, apropiate modelului familial, copiilor plasați în internate și case de copii;
- (xiii) frecventarea de către copiii din internate a școlii din comunitate sau transformarea instituției rezidențiale în școală comunitară etc.

Un rol important în ameliorarea calității educației și dezvoltării copiilor aflați în dificultate le revine instituțiilor internaționale și asociațiilor de binefacere, principalele din ele fiind UNICEF, programul TACIS, KulturKontakt, Biroul de Asistență Tehnică al Germaniei, Humanitas, Motivație, Pro Tineret, Amici dei Bambini, Centrul de Documentare și Informare privind Drepturile Copilului din Moldova, Every Child, Nova Familia, Caritas, Misiunea Fără Frontiere, Micul Samaritean, Oportunități mai Bune pentru Tineri și Femei ș.a., care asigură atât susținerea materială a instituțiilor respective, cât și consolidarea capacităților umane, în special, în dezvoltarea educației incluzive.

Cu sprijinul proiectului „Dezvoltarea serviciilor integrate pentru familii vulnerabile și copiii în situații de risc”, susținut de UNICEF și Uniunea Europeană:

- (i) au fost elaborate, aprobate și puse în aplicare Strategia și Planul de acțiuni cu privire la reforma sistemului rezidențial de îngrijire a copilului pentru perioada 2007-2012, care au ca obiectiv principal asigurarea și respectarea dreptului copilului de a crește în mediul familial;
- (ii) a fost elaborată și pusă în aplicare Strategia națională privind acțiunile comunitare pentru susținerea copiilor aflați în dificultate pe anii 2007-2014;
- (iii) a fost elaborat și pus în aplicare Programul de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011-2020;
- (iv) au fost elaborate și aprobate Standardele minime de calitate pentru serviciile sociale prestate în centrele de plasament și centrele de zi pentru copii cu dizabilități;
- (v) în cadrul Ministerului Educației, în anul 2008, cu suportul și asistența tehnică a UNICEF a fost creată Unitatea de implementare a Planului național de acțiuni privind reforma sistemului rezidențial de îngrijire a copilului;
- (vi) în anul 2010, în cadrul Ministerului Educației, a fost instituit Consiliul de coordonare a reformei sistemului rezidențial de îngrijire a copilului și dezvoltării educației incluzive;

(vii) a fost reorganizat procesul de formare profesională inițială și continuă a cadrelor didactice în instituțiile de învățământ superior cu profil pedagogic, prin introducerea unui modul ce reflectă particularitățile procesului educațional incluziv, parteneriatul socioeducațional și managementul educației incluzive;

(viii) au fost elaborate, reconceptualizate și implementate modelele privind conținutul instruirii, orientarea școlară și profesională, prin prisma educației incluzive;

(ix) în 158 instituții de învățământ din 20 UTA, cu suportul și asistența tehnică a ONG-urilor active în domeniu (A.O. CCF Moldova, Keystone Human Services Internațional Moldova Association, A.O. LUMOS Foundation Moldova, A.O. „Femeia și copilul-protecție și sprijin”, Centrul „Speranța”etc.), au fost pilotate modele de educație incluzivă;

(x) în 7 UTA (raioanele Criuleni, Florești, Ialoveni, Anenii Noi, Briceni, mun. Bălți și Chișinău) a fost instituit serviciul de asistență psihopedagogică;

(xi) au fost create 5 centre de resurse în educația incluzivă, care asigură accesul la educație și incluziunea școlară a tuturor copiilor cu CES și oferă suport cadrelor didactice, elevilor și părinților lor pentru promovarea și realizarea educației incluzive;

(xii) au fost create Centre Comunitare de Dezvoltare Timpurie a Copiilor;

(xiii) a fost asigurat accesul la studii pentru absolvenții instituțiilor de învățământ de tip rezidențial și copiii ce provin din familiile dezavantajate, prin introducerea cotelor de admitere a acestora în școlile profesionale, colegii și universități;

(xiv) oferirea serviciilor diversitate și de calitate, aprobate modelului familia, copiilor plasați în instituțiile de tip rezidențial;

(xv) 11 instituții de tip rezidențial au fost lichidate și o instituție (or. Cahul) a fost reorganizată în Complex de servicii sociale;

(xvi) 7 instituții de tip rezidențial, aflate în gestiunea Ministerului Educației, au fost transmise, cu titlu gratuit, din proprietatea publică a statului, în proprietatea unităților administrativ-teritoriale, cu acordul consiliilor raionale respective;

(xvii) 1075 de copii au fost dezinstituționalizați, din care circa 900 copii au fost reintegrați în familia biologică/extinsă și 175 de copii au fost plasați în servicii de tip familial (asistență parentală profesionistă, case de copii de tip familial);

(xviii) numărul de copii plasați în instituțiile de tip rezidențial, s-a redus, în anul 2011, cu 51% față de anul 2007;

(xix) a fost revizuit Planul-cadru de transformare a sistemului rezidențial de îngrijire a copilului pentru perioada anilor 2012-2015, care prevede reorganizarea a 22 de instituții de tip rezidențial;

(xx) a fost sensibilizată opinia publică în problemele copiilor aflați în dificultate și copiilor cu CES.

4.7.4. Învățământul secundar profesional și mediu de specialitate

Ca rezultat al optimizării rețelei de instituții de învățământ secundar profesional, numărul acestor instituții s-a redus cu 8 unități comparativ cu perioada anilor 2007-2010 și constituie 66 de

unități. Numărul de elevi relevă o tendință de descreștere, fiind de 20,3 mii persoane la începutul anului de studii 2011-2012, față de 24,5 mii în 2007-2008.

La începutul anului de studii 2011-2012, ponderea elevilor cu finanțare bugetară în totalul elevilor a fost de 96,3% sau cu 2,9 puncte procentuale mai mult comparativ cu 2007-2008.

Învățământul secundar profesional este solicitat mai mult de băieți, ponderea acestora, în anul de studii 2011-2012, fiind de 68,7%.

Pe parcursul ultimilor 5 ani, numărul persoanelor înmatriculate este în descreștere, în 2011 fiind înmatriculate 13,0 mii persoane sau cu 19,9% mai puțin decât în anul 2007. Numărul absolvenților, în anul 2011, a scăzut până la 12,0 mii persoane, comparativ cu circa 13 mii de absolvenți în perioada anilor 2007-2010.

Din numărul total de persoane, care au absolvit în anul 2011, 11,7% au obținut calificarea de lăcătuș la repararea automobilelor, 10,9% – bucătar, 8,2% – tencuitor, 6,4% – operator la calculatoare, 6,1% – electrogazosudor-montator, 5,1% – cusător (industria confecțiilor), 4,3% – tîmplar etc.

La începutul anului de studii 2011-2012, la 10 mii de locuitori reveneau, în mediu, 57 de elevi și 34 de absolvenți din învățământul secundar profesional, față de 69 de elevi și 36 de absolvenți în anul de studii 2007-2008 (Sursa BNS)

O creștere a numărului de elevi înmatriculați în instituțiile de învățământ secundar profesional s-a înregistrat începând cu anul 2006, această creștere fiind asigurată de buna colaborare dintre Ministerul Educației și alte ministere de resort:

(i) sporirea numărului de locuri pentru admiterea în școlile profesionale cu reducerea concomitentă a numărului de locuri în învățământul superior;

(ii) sporirea alocărilor bugetare pentru învățământul secundar profesional;

(iii) actualizarea Nomenclatorului de meserii în conformitate cu necesitățile economice ale țării, prin includerea a circa 70 de meserii noi (26% din numărul total de meserii) și modernizarea a 20 de meserii existente;

(iv) majorarea burselor cu 15%, începând cu 1 octombrie 2008;

(v) acordarea anumitor facilități elevilor din cadrul școlilor profesionale: alimentare gratuită, asigurare cu locuri în cămin;

(vi) modernizarea parțială a bazei tehnico-materiale în 22 de instituții de învățământ.

În scopul revigorării învățământului secundar profesional și mediu de specialitate, Ministerul Educației, cu asistența donatorilor externi, a implementat mai multe proiecte, principalele din care:

(i) „Dezvoltarea Sistemului de Instruire și Formare Profesională din Moldova”, finanțat de SIDA;

(ii) „Standarde ocupaționale moldovenești, evaluare și certificare”, finanțat de SDC;

(iii) „ADA”, implementat de Austrian Organization Kulturkontakt;

(iv) „CONSEPT - Consolidarea Sistemului de Educație Profesională Tehnică din Moldova”, susținut de Fundația „Liechtenstein Development Service”;

(v) „Școala profesională ca furnizor de instruire și formare pentru sectorul apă și canalizare în Republica Moldova”, finanțat de Agenția Austriacă pentru Dezvoltare;

(vi) „Activitatea de instruire în Antreprenoriat și angajare în câmpul muncii”, (MEEETA – II), finanțat de către Fundația Internațională LED;

(vii) „InWEnt”, Memorandumul încheiat între Camera Meșteșugarilor din Koblenz și Camera de Comerț și Industrie a RM.

Principalele provocări, cu care se confruntă învățământul secundar profesional, sunt:

(i) lipsa unui mecanism de asigurare a calității în sistemul secundar profesional și mediu de specialitate;

(ii) lipsa Cadrului Național al Calificărilor pentru meseriile/specialitățile din învățământul secundar profesional și mediu de specialitate;

(iii) lipsa unui sistem de elaborare și de editare a materialelor didactice pentru învățământul secundar profesional;

- (iv) insuficiență de pregătire profesională a cadrelor didactice de profil , 42 % din personal au studii secundar profesionale și medii de specialitate;
- (v) lipsa unui sistem de formare continuă a cadrelor didactice la disciplinele tehnice pentru învățământul secundar profesional;
- (vi) ineficiența mecanismelor de interacțiune a instituțiilor de învățământ secundar profesional cu lumea afacerilor, comunitățile locale și piața muncii;
- (vii) finanțarea insuficientă a învățământului secundar profesional;
- (viii) utilizarea ineficientă a infrastructurii și a bazei tehnico-materiale disponibile și a mijloacelor financiare alocate;
- (ix) baza tehnică și materială în unele instituții este moral depășită;

- (i) lipsa unui sistem de elaborare și de editare a materialelor didactice pentru învățământul secundar profesional;
- (iii) lipsa unui sistem de formare continuă a cadrelor didactice la disciplinele tehnice pentru învățământul secundar profesional;
- (v) ineficiența mecanismelor de interacțiune a instituțiilor de învățământ secundar profesional cu lumea afacerilor, comunitățile locale și piața muncii;
- (vi) utilizarea ineficientă a bazei tehnico-materiale disponibile și a mijloacelor financiare alocate;
- (vii) finanțarea insuficientă a învățământului secundar profesional.

Pe parcursul anilor 1990-2011, evoluția instituțiilor de învățământ mediu de specialitate (colegiilor) a fost una controversată, ele fiind incluse pentru o anumită perioadă în nivelul superior de învățământ. Transformarea acestora în instituții de învățământ superior de scurtă durată a avut un profund impact asupra ofertei educaționale, metodelor de predare-învățare, componenței corpului profesoral-didactic și atractivității studiilor pentru absolvenții de gimnazii, școli medii și licee.

La începutul anului de studii 2011-2012, numărul de elevi în cele 46 de colegii a constituit 31,4 mii de persoane, fiind, practic, la nivelul anului de studii 2007-2008.

Totodată, în colegiile publice se menține creșterea ponderii elevilor care urmează studiile din contul bugetului, de la 53,5% în anul de studii 2007-2008 la 64,9% în 2011-2012.

Învățământul mediu de specialitate, într-o proporție mai mare, este solicitat de fete (peste 55% din numărul total de elevi).

Se constată o descreștere a numărului de elevi, în anul 2011 fiind înmatriculate 9,0 mii persoane sau cu 16,0% mai puțin comparativ cu anul 2008. Numărul absolvenților se înscrie într-un trend crescător, alcătuind în anul 2011 – 7,2 mii persoane.

Din gama de specialități oferită de instituțiile de învățământ mediu de specialitate, cele mai solicitate rămân a fi medicina și economia (respectiv, 17,1% și 12,0% din absolvenții anului 2011), după care urmează transporturi și pedagogie (respectiv, 9,9% și 8,8%).

La începutul anului de studii 2011-2012, la 10 mii de locuitori reveneau în mediu 88 de elevi și 20 de absolvenți din învățământul mediu de specialitate, față de 92 de elevi și 19 absolvenți în anul de studii 2008-2009. (Sursa BNS)

Provocările cu care se confruntă învățământul mediu de specialitate sunt:

- (i) inexistența unui sistem național modern de asigurare a calității, racordat la cel european;
- (ii) necesitatea elaborării Cadrului Național al calificărilor pentru învățământul mediu de specialitate și racordarea lui la cel european;
- (iii) incertitudini vizând statutul și locul colegiilor în sistemul educațional;
- (iv) neconcordanța pregătirii cadrelor didactice în aceste instituții cu prevederile UNESCO, Recomandările Organizației Mondiale a Muncii (1966, 1997), Alineatul: Programele de pregătire a cadrelor didactice, art. 21 (1), art.25 și Legea Învățământului din RM (1995), art. 66 (5);
- (v) abandonarea unor colegii de către o parte din elevii care au susținut examenele de bacalaureat, pentru a-și continua studiile în instituțiile de învățământ superior;

- (vi) baza materială a unor instituții depășită moral, în special, a colegiilor cu profil tehnic;
- (vii) insuficiența dotării și accesibilității la tehnologiile informaționale și comunicaționale;
- (viii) lipsa unor reglementări clare, vizând nomenclatorul de specialități oferite de colegii, în raport cu domeniile ocupaționale din economia națională;
- (ix) utilizarea ineficientă a bazei tehnico-materiale disponibile și a mijloacelor financiare alocate;
- (x) ineficiența mecanismelor de interacțiune a colegiilor cu lumea afacerilor, comunitățile locale și piața muncii.

Analiza programelor de studii și a ofertelor educaționale ale instituțiilor de învățământ mediu de specialitate demonstrează că instituțiile respective trebuie atribuite nivelului de învățământ profesional postsecundar, non-terțiar, fapt ce impune o definiție clară a rolului acestora în sistemul educațional al Republicii Moldova și asigurarea continuității între nivelurile adiacente de învățământ: cel mediu de specialitate și cel superior.

4.7.5. Învățământul superior

Numărul de studenți în cele 34 de instituții de învățământ superior rămâne a fi în descreștere și a constituit 103,9 mii de persoane la începutul anului de studii 2011-2012 sau cu 15,4% mai puțin față de anul de studii 2007-2008.

În cele 19 instituții de stat, în general, ponderea studenților care urmează studiile din contul bugetului a crescut, fiind de 34,3% în anul de studii 2011-2012, față de 26,4% în anul de studii 2007-2008.

În învățământul superior ponderea populației feminine este superioară celei masculine, în anul de studii 2011-2012 fiind de 56,3%.

La începutul anului de studii 2011-2012, distribuția studenților din învățământul superior pe cicluri relevă o pondere de 82,1% pentru studenții înscriși la ciclul I, 13,9% – la masterat și 4,0% – la studii superioare medicale și farmaceutice.

În funcție de domeniile generale de studiu, se constată o pondere mai mare a studenților din cadrul științelor economice (24,3% în anul de studii 2011-2012), fiind urmați de cei înscriși la științe ale educației (14,8%), drept (13,0%), inginerie și activități inginerești (11,1%).

În anul 2011, în instituțiile de învățământ superior au fost înmatriculate 28,2 mii de persoane, fiind, practic, la nivelul anului precedent. Din totalul persoanelor înmatriculate, 71,1% reprezintă persoanele înmatriculate la ciclul I, 26,3% – la masterat, iar restul la studii superioare medicale și farmaceutice.

Pe parcursul ultimilor 5 ani s-a înregistrat o evoluție oscilantă în numărul absolvenților, care se datorează realizării învățământului superior în două cicluri, cât și finalizării studiilor superioare PreBologna. În anul 2011, s-a înregistrat o descreștere a numărului de absolvenți cu 2,2%, comparativ cu anul 2010.

La începutul anului de studii 2011-2012, în învățământul superior, la 10 mii de locuitori reveneau, în mediu, 292 de studenți și 78 de absolvenți, față de 344 de studenți și 56 de absolvenți în anul de studii 2007-2008.

Numărul doctoranzilor, în anul 2011, a constituit 1556 de persoane, fiind, practic, la nivelul anului precedent. Două treimi din doctoranzi sînt înscriși la cursuri cu frecvență redusă. Repartizarea pe sexe a doctoranzilor relevă o preponderență a femeilor (circa 60%).

Ponderea doctoranzilor instruiți din contul bugetului pe parcursul anilor 2007-2011 a fost în descreștere și a constituit 60,9% în anul 2011, față de 72,0% în anul 2007. (Sursa BNS)

Pe parcursul ultimilor șase ani, autoritățile au întreprins măsuri energice pentru implementarea prevederilor Procesului de la Bologna: restructurarea învățământului superior pe două cicluri - licență (ciclul I) și masterat (ciclul II), introducerea în toate instituțiile de învățământ superior a sistemului de credite transferabile, elaborarea și implementarea unui nou Nomenclator al domeniilor și specializărilor de pregătire profesională. Însă, întrucât doctoratul din Republica Moldova așa și a nu a devenit ciclul III de studii superioare, procesul de reformare a învățământului superior nu a asigurat o compatibilitate deplină cu prevederile Procesului Bologna.

Principalele activități întreprinse de autorități în domeniul învățământului superior au fost:

- (i) perfecționarea cadrului legislativ și normativ conform cerințelor Procesului Bologna;
- (ii) implementarea prevederilor Procesului Bologna, ciclurile I și II, în toate instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova, prin elaborarea noilor planuri de studii, modernizarea curricula universitară, extinderea mobilității cadrelor didactice și a studenților, implementarea anumitor elemente de autogovernanță studentască;
- (iii) crearea în instituțiile de învățământ superior a structurilor de management al calității și implementarea mecanismelor ce vor asigura în perspectivă o calitate a studiilor universitare recunoscută la nivel european;
- (iv) demararea activităților legate de consilierea profesională a studenților și facilitarea inserției în câmpul muncii, crearea primelor Centre de consiliere profesională și ghidare în carieră a studenților;
- (v) sporirea gradului de susținere a studenților din partea statului prin majorarea burselor și perfecționarea mecanismelor de acordare a acestora, definitivarea cadrului normativ privind funcționarea și finanțarea căminelor studentești;
- (vi) asigurarea accesului la studii superioare al tinerilor ce provin din familii social vulnerabile sau rămași fără îngrijirea părinților, al persoanelor cu dizabilități și al reprezentanților minorităților etnice, prin stabilirea unor cote explicite de admitere în instituțiile de învățământ;
- (vii) modificarea regulamentelor și a planurilor de admitere în învățământul superior prin stabilirea unor proceduri simple și transparente de organizare a concursului și a unor cote explicite de înmatriculare pe domenii și specialități, incluzând în planurile de admitere și instituțiile de învățământ private;
- (viii) actualizarea nomenclatorului specialităților științifice și extinderea înmatriculării la studiile de doctorat și post-doctorat;
- (ix) elaborarea cadrului normativ de organizare și asigurare a mobilității academice;
- (x) elaborarea cadrului normativ care obligă instituțiile de învățământ superior să utilizeze o anumită parte a mijloacelor speciale pentru modernizarea bazei tehnico-materiale.

Provocările principale cu care se confruntă învățământul superior din Republica Moldova sunt:

- (i) cadrul legislativ-normativ incomplet, incertitudinile vizând statutul studiilor de doctorat și de post-doctorat în instituțiile de învățământ superior;
- (ii) gradul redus de autonomie a instituțiilor de învățământ superior, inclusiv și în domeniul gestionării mijloacelor financiare;
- (iii) mobilitatea studenților a fost percepută mai mult ca un simplu transfer al studenților de la o universitate la alta, decât ca o posibilitate reală, oferită studenților, pentru a-și forma trasee educaționale individuale și de a participa la schimburile internaționale de studenți;
- (iv) hipercentralizarea mecanismelor de gestionare financiară a instituțiilor de învățământ superior, diminuarea rolului criteriilor de performanță și relevanță în procesul de alocare de către stat a mijloacelor financiare destinate universităților;
- (v) ponderea relativ mică a absolvenților care se încadrează în câmpul muncii conform calificărilor obținute în instituțiile de învățământ superior și absența unor mecanisme de monitorizare a carierei profesionale a acestora;
- (vi) ineficiența mecanismelor de interacțiune a instituțiilor de învățământ superior cu sfera de cercetare-dezvoltare, lumea afacerilor, piața muncii;
- (vii) Republica Moldova rămâne a fi mai mult un observator, și nu un participant activ în spațiul educațional european.

4.8. Analiza SWOT a sistemului de învățământ

Puncte forte (S)	Puncte slabe (W)	Oportunități (O)	Constrângeri (T)
Sistemul în ansamblu			
<p>1. Experiență în elaborarea și implementarea actelor normative</p> <p>2. Promovarea prevederilor tratatelor internaționale, la care Republica Moldova este parte</p> <p>3. Promovarea consecventă a vectorului european în dezvoltarea sistemului de învățământ</p> <p>4. Deschiderea sistemului de învățământ către valorile naționale, general-umane și cele profesionale</p> <p>5. Promovarea consecventă a conceptelor postmoderne în sistemul de învățământ: centrarea pe cel ce învață, centrarea pe competențe, centrarea pe valori etc.</p>	<p>1. Incoerența legislației din domeniul educațional, fapt ce nu asigură o funcționalitate eficientă și o dezvoltare sistemică a învățământului</p> <p>2. Nivelul scăzut de aplicare a prevederilor tratatelor internaționale în anumite aspecte esențiale ale educației: incluziunea, discriminarea, accesul universal și nediscriminatoriu la educație de calitate etc.</p> <p>3. Lipsa continuității în politicile și reformele educaționale</p> <p>4. Implicarea insuficientă a societății în soluționarea problemelor cu care se confruntă sistemul educațional</p> <p>5. Conexiunile slabe ale sistemului de formare profesională cu piața muncii</p> <p>6. Percepția nonvalorilor ca normalitate, tolerarea unor fenomene negative în învățământ cum ar fi corupția, copierea, promovarea neprofesionalismului</p> <p>7. Implicarea factorilor politici în procesul educațional</p> <p>8. Lipsa standardelor de finanțare și utilizarea ineficientă a resurselor financiare alocate învățământului</p> <p>9. Monitorizarea politicilor educaționale per ansamblu este imperfectă și trebuie îmbunătățită în continuare. Exista discrepanțe în datele ce provin din diferite surse, există probleme ce țin de dezagregarea datelor la fel și lipsa datelor internaționale ce vizează indicatorii-cheie, folosiți la monitorizarea politicilor, inclusiv, indicatorii</p>	<p>1. Aderarea la tratatele internaționale în domeniul educației</p> <p>2. Promovarea de-facto a învățământului ca prioritate națională</p> <p>3. Posibilități de implementare a unor proiecte importante naționale și internaționale, susținute de donatorii externi</p> <p>4. Sporirea transparenței sistemului educațional și dezvoltarea dialogului social</p> <p>5. Implicarea ONG-urilor în identificarea și soluționarea problemelor sistemului de învățământ</p> <p>6. Disponibilitatea mai multor donatori de a oferi asistență pentru realizarea unor noi proiecte de dezvoltare a învățământului</p> <p>7. Promovarea interconexiunii educației formale, nonformale și informale</p>	<p>1. Necoresponderea, într-o anumită măsură, a tendințelor de reformare a cadrului normativ din domeniul educației priorităților actuale social-economice și de integrare europeană a Republicii Moldova</p> <p>2. Vulnerabilitatea economiei față de crizele economice și financiare externe și impactul nefavorabil al acestora asupra sistemului de învățământ</p> <p>3. Tendințele demografice negative</p> <p>4. Instabilitatea și incertitudinea politică atât la nivel central, cât și la cel local</p> <p>5. Capacități reduse în implementarea unui management educațional modern, efektiv și eficient.</p> <p>6. Reticența anumitor factori cu funcții de decizie politică și educațională la schimbare</p> <p>7. Motivația scăzută a cadrelor didactice în domeniile ce vizează creșterea profesională</p> <p>8. Sporirea șomajului în rândul tinerilor</p>

	MDG eg. School Drop-Out Rate, School attendance etc.		
Învățământul general			
<p>1. Aprobarea și punerea în aplicare a unor noi documente de politici educaționale: Strategia Națională și Planul de acțiuni privind reforma sistemului rezidențial de îngrijire a copilului, Concepția Curriculumului Național, axat pe formare de competențe, Standardele educaționale, Standardele de formare continuă etc.</p> <p>2. Impactul pozitiv al proiectelor „Educație Pentru Toți – Inițiativa de Acțiune Rapidă”, „Educație de calitate în mediul rural” etc.</p> <p>3. Elaborarea și implementarea noilor generații de curricula școlare, manuale și ghiduri metodologice</p> <p>4. Implementarea Concepției „Educația centrată pe copil”</p> <p>5. Implementarea noilor tehnologii didactice, informaționale și comunicaționale</p> <p>6. Aplicarea unui sistem național performant de evaluare a performanțelor școlare</p> <p>7. Asigurarea tuturor elevilor cu manuale prin intermediul Schemei de închiriere</p> <p>8. Implementarea noului model de formare profesională continuă a cadrelor</p>	<p>1. Discrepanțele dintre prevederile documentelor de politici educaționale în vigoare și implementarea în practică a acestora</p> <p>2. Disfuncționalități în sistemul de școlarizare și, ca urmare, reducerea ratelor de înrolare a copiilor în învățământul general</p> <p>3. Imperfecțiunea mecanismelor de monitorizare a situației în învățământul general</p> <p>4. Imperfecțiunea mecanismelor de conducere strategică și operațională a învățământului general</p> <p>5. Nivelul scăzut de incluziune școlară</p> <p>6. Îmbătrânirea corpului didactic din învățământul general</p> <p>7. Abandonul activității profesionale și plecarea peste hotare a cadrelor didactice</p> <p>8. Structura rețelei de instituții de învățământ nu mai corespunde situației demografice a localităților, în special, a celor rurale</p> <p>9. Diminuarea rolului cadrelor didactice în luarea de decizii în educație</p> <p>10. Statutul social redus al cadrelor didactice și, ca urmare, nivelul scăzut de pregătire profesională</p> <p>11. Nivelul scăzut al culturii organizaționale a instituțiilor de învățământ</p> <p>12. Gradul redus de autonomie a instituțiilor de învățământ</p> <p>13. Participarea insuficientă a comunității și a familiei în soluționarea problemelor școlii</p> <p>14. Imperfecțiunea metodelor de management</p>	<p>1. Calitatea înaltă a documentelor de politici educaționale pentru învățământul general</p> <p>2. Creșterea semnificativă a asistenței oferite de donatorii externi: Banca Mondială, UNICEF, PNUD, Parteneriatul Global (EFA-FTI) etc.</p> <p>3. Amplificarea tendințelor de participare mai efectivă a comunităților și a părinților în soluționarea problemelor educaționale</p> <p>4. Promovarea unui nou model de finanțare a învățământului general</p> <p>5. Pilotarea modelului de școli de circumscripție</p>	<p>1. Finanțarea sub necesități a învățământului general</p> <p>2. Ponderea relativ redusă a serviciilor educaționale de calitate</p> <p>3. Comercializarea oficială și, mai ales, neoficială a serviciilor educaționale pe fondul unei reduceri a nivelului de trai a populației</p> <p>4. Aprofundarea diferențelor în accesul la educație a copiilor din localitățile rurale și cele urbane</p> <p>5. Lipsa transportului școlar și infrastructura slab dezvoltată a drumurilor rurale</p> <p>6. Sporirea numărului de copii rămași fără supravegherea părinților, în mare majoritate, plecați peste hotarele țării</p> <p>7. Accesul redus la educația nonformală</p>

<p>didactice</p> <p>9. Lansarea procesului de formare inițială și continuă a managerilor școlari</p> <p>10. Promovarea alternativelor în sistemul de învățământ</p> <p>11. Promovarea educației incluzive în sistemul de învățământ</p>	<p>educațional la nivel central, local și instituțional</p> <p>15. Ineficiența, într-o anumită măsură, a managementului Curriculumului Național</p> <p>16. Lipsa acută de instituții destinate educației extrașcolare și a asigurării metodice a acesteia</p> <p>17. Necorespunderea bazei material-tehnice și didactice cerințelor educaționale moderne</p> <p>18. Nivelul relativ redus de utilizare a tehnologiei informației și a comunicațiilor în procesele de predare-învățare</p>		
---	---	--	--

Învățământul vocațional și tehnic

<p>1. Existența Procesului de la Copenhaga și a Comunicatului de la Bruges</p> <p>2. Demararea procesului de elaborare a standardelor ocupaționale și a Cadrului Național al Calificărilor</p> <p>3. Aprobarea Strategiei Consolidate de dezvoltare a învățământului pentru anii 2011-2015, cu componenta învățământ secundar profesional și mediu de specialitate</p> <p>4. Promovarea învățământului centrat pe elev și dezvoltarea celor 10 competențe</p> <p>5. Existența unei infrastructuri extinse</p> <p>6. Impactul pozitiv al proceselor de implementare a unor proiecte internaționale</p> <p>7. Existența unui corp profesoral-didactic și de instruire cu o bogată experiență în</p>	<p>1. Necorespunderea structurii actuale a învățământului vocațional și tehnic cerințelor moderne și practicilor internaționale</p> <p>2. Discrepanțe semnificative în ofertele educaționale ale instituțiilor de învățământ profesional și tehnic și cerințele pieței muncii</p> <p>3. Lipsa documentelor normativ-juridice, care ar reglementa aspectele de formare profesională și cele ocupaționale</p> <p>4. Nivelul scăzut de armonizare a Curriculumului învățământului vocațional și cel tehnic cu Concepția Curriculumului Național și necesitățile pieței muncii</p> <p>5. Utilizarea ineficientă a resurselor disponibile din cauza activităților de pregătire profesională la aceleași specialități atât în școlile profesionale, cât și în colegii</p> <p>6. Lipsa unor mecanisme durabile de formare profesională continuă pentru cadrele didactice din învățământul vocațional și cel tehnic</p>	<p>1. Tendințe de sporire a gradului de implicare a agenților economici în soluționarea problemelor cu care se confruntă învățământul vocațional și tehnic</p> <p>2. Tendințe de sporire a solicitărilor pieței muncii și a motivației candidaților la studii la anumite specialități</p> <p>3. Condiții favorabile pentru deschiderea, cu suportul agenților economici, a unor noi programe de pregătire profesională</p> <p>4. Instituțiile de învățământ secundar profesional și mediu de specialitate au posibilități de a presta populației servicii cu plată, fapt ce ar contribui la atragerea de venituri suplimentare</p>	<p>1. Lipsa de experiență în elaborarea și implementarea unui cadru normativ-juridic de reformare a învățământului vocațional și tehnic</p> <p>2. Lipsa, la nivel central și cel local, a unor viziuni politice explicite referitoare la scopul și căile de reformare a învățământului vocațional și tehnic</p> <p>3. Lipsa unui consens național privind reformarea învățământului vocațional și tehnic</p> <p>4. Incoerența managementului național și cel instituțional din învățământul vocațional și tehnic</p> <p>5. Statutul social relativ redus al profesorilor și maiștrilor din învățământul vocațional și tehnic</p>
---	---	--	--

<p>domeniu</p> <p>8. Deschiderea cadrelor didactice către schimbare</p>	<p>7. Necorespunderea metodelor existente de management al învățământului vocațional și tehnic cu tendințele moderne de conducere</p> <p>8. Ineficiența conexiunilor existente ale instituțiilor de învățământ vocațional și tehnic cu piața muncii</p> <p>9. Nivelul scăzut de promovare a antreprenoriatului în cadrul instituțiilor de învățământ vocațional și tehnic</p> <p>10. Parteneriate puține între instituțiile de învățământ vocațional și tehnic și mediul economic.</p> <p>11. Sistem ineficient de management a calității învățământului vocațional și tehnic.</p> <p>12. Lipsa unei structuri externe de evaluare și asigurare a calității în învățământul vocațional și tehnic.</p> <p>13. Inexistența Cadrului Național al Calificărilor în învățământul vocațional și tehnic</p> <p>14. Nivelul scăzut al calității în învățământul vocațional și tehnic</p>		<p>6. Rezistența la schimbare a unui număr semnificativ de conducători ai instituțiilor de învățământ vocațional și tehnic</p> <p>7. Vulnerabilitatea mediului economic și implicarea redusă în învățământul vocațional și tehnic</p> <p>8. Lipsa unui sistem de marketing a învățământului vocațional și tehnic</p>
Învățământul superior			
<p>1. Promovarea prevederilor Procesului de la Bologna</p> <p>2. Implementarea Strategiei Naționale de dezvoltare a Învățământului Superior</p> <p>3. Structurarea învățământului superior în două cicluri</p> <p>4. Promovarea Concepției standardelor și Curriculumului universitar</p> <p>5. Elaborarea și promovarea sistemului național de calificări</p>	<p>1. Aplicarea incoerentă a prevederilor Procesului de la Bologna</p> <p>2. Incoerența dintre ciclurile învățământului superior în plan curricular, managerial și tehnologic</p> <p>3. Lipsa structurilor externe de evaluare și asigurare a calității în învățământul superior</p> <p>4. Nivelul scăzut al interconexiunii învățământului superior, cercetării științifice și a mediului economic</p> <p>5. Necorespunderea managementului cercetării științifice modelelor europene</p>	<p>1. Implementarea în volum deplin a prevederilor Procesului de la Bologna</p> <p>2. Implementarea proiectelor internaționale cu referire la: managementul calității în învățământul superior; conexiunea învățământului superior și a mediului economic; managementul Curriculumului universitar; formarea</p>	<p>1. Cadrul juridic și normativ incoerent</p> <p>2. Vulnerabilitatea mediului economic și repercusiunile acestuia asupra instituțiilor de învățământ</p> <p>3. Lipsa proiectelor strategice de dezvoltare a învățământului superior</p> <p>4. Necorespunderea structurii învățământului superior necesităților pieței muncii și cerințelor față de</p>

<p>6. Promovarea unui sistem de management al calității în învățământul superior</p> <p>7. Promovarea integrării învățământului superior, cercetării științifice și a pieței muncii</p> <p>8. Promovarea unui învățământ centrat pe student.</p> <p>9. Promovarea mobilității studenților și a cadrelor didactice.</p> <p>10. Implicarea mai eficientă a studenților în guvernarea universitară</p> <p>11. Creșterea reală a autonomiei universitare</p>	<p>existente și necesităților universitare</p> <p>6. Disfuncționalități în formarea profesională continuă a cadrelor didactice din învățământul superior</p> <p>7. Incoerența finanțării învățământului superior în raport cu necesitățile reale</p> <p>8. Disfuncționalități în realizarea autonomiei reale universitare</p> <p>9. Gradul scăzut de realizare a mobilității studenților și a cadrelor didactice</p> <p>10. Incoerența rețelei instituțiilor de învățământ superior cu necesitățile pieței muncii, cadrul calificărilor și tendințele internaționale cu privire la statutul instituțiilor de învățământ superior în societate</p> <p>11. Nivelul scăzut al calității în învățământul superior</p> <p>12. Participare insuficientă a universităților în proiecte și Programe internaționale</p> <p>13. Nivelul scăzut de motivare și de responsabilizare pentru rezultatele învățării de către studenți</p> <p>14. Lipsa Cadrului ocupațional cu referire la statutul absolvenților pentru fiecare ciclu de învățământ superior</p> <p>15. Incoerența pregătirii la unele specialități cu necesitățile pieței muncii</p>	<p>profesională continuă etc.</p> <p>3. Redimensionarea cercetărilor științifice în învățământul superior</p> <p>4. Existența în învățământul superior a unui corp profesoral-științific de o calificare înaltă</p>	<p>calitatea specialiștilor pregătiți</p> <p>5. Statutul scăzut al cercetărilor în învățământul superior</p> <p>6. Responsabilizarea redusă a studenților față de rezultatele învățării</p> <p>7. Rezistența, în mare parte, a managerilor și a cadrelor didactice la schimbare</p> <p>8. Finanțarea insuficientă a învățământului superior, asociată cu un management financiar ineficient</p> <p>9. Lipsa în învățământul superior a unui sistem de marketing</p>
Educația adulților			
<p>1. Elaborarea conceptului educației pe întreg parcursul vieții</p> <p>2. Aprobarea și implementarea standardelor de formare profesională continuă a cadrelor didactice și a celor de conducere din învățământ</p> <p>3. Posibilități de</p>	<p>1. Lipsa cadrului legislativ pentru învățarea pe întreg parcursul vieții</p> <p>2. Incoerența dintre prevederile legislative și aplicative/practice privind educația pe întreg parcursul vieții</p> <p>3. Inexistența unui sistem de formare generală continuă a adulților la nivel național</p>	<p>1. Elaborarea și racordarea cadrului legislativ și normativ la standardele europene privind educația adulților</p> <p>2. Dezvoltarea parteneriatului în educația adulților cu ministerele de resort, asociațiile profesionale</p>	<p>1. Lipsa de experiență în elaborarea și implementarea cadrului normativ și a documentelor de politici privind educația adulților</p> <p>2. Nivel scăzut al motivației adulților pentru formarea</p>

<p>diversificare a educației adulților prin extinderea formării generale și a formării profesionale continue: perfecționare, calificare, recalificare, specializare, conversie</p> <p>4. Creșterea motivației pentru învățarea pe întreg parcursul vieții</p>	<p>4. Disfuncționalitatea managementului educației adulților</p> <p>5. Lipsa mecanismelor de stimulare a învățării pe parcursul întregii vieți</p> <p>6. Ajustarea insuficientă a sistemului de formare continuă la necesitățile individuale ale cursantului și necesitățile pieței muncii</p> <p>7. Lipsa unui sistem efectiv și eficient de ghidare și consiliere profesională</p> <p>8. Imperfecțiunea mecanismelor de finanțare a educației adulților</p> <p>9. Implicarea insuficientă a agenților economici în promovarea educației adulților</p> <p>10. Lipsa fundamentării științifico-metodologice a educației adulților</p> <p>11. Lipsa unui sistem de formare inițială și continuă a resurselor umane pentru educația adulților</p>	<p>și agenții economici</p> <p>3. Instituirea unui sistem de management al educației adulților la nivel național și local</p> <p>4. Crearea echipei de formatori pentru educația adulților</p> <p>5. Stabilirea mecanismelor de motivare a învățământului pentru adulți</p> <p>6. Elaborarea bazelor științifico-metodologice privind educația adulților</p>	<p>continuă</p> <p>3. Lipsa unui management coerent privind educația adulților</p> <p>4. Nivel scăzut de finanțare a educației adulților</p> <p>5. Lipsa unui sistem eficient de monitorizare și evaluare a învățământului pentru adulți</p>
---	---	--	--

V. VIZIUNEA STRATEGICĂ ȘI REZULTATELE SCONTATE

5.1. Asigurarea unei dezvoltări durabile a sistemului de învățământ

Dezvoltarea durabilă a sistemului de învățământ va fi realizată prin implementarea unor măsuri comune pentru întreg sectorul educațional, pornind de la interdependența dintre calitatea personalului didactic, calitatea învățământului, nivelul de dezvoltare a economiei și calitatea vieții.

Obiectiv general: modernizarea învățământului la nivel de sistem

Obiectivul specific nr. 1: promovarea unor politici social-economice și educaționale, ce vor asigura dezvoltarea prioritară a învățământului

Orientări strategice:

(i) modernizarea și dezvoltarea cadrului normativ-legislativ din perspectiva racordării sistemului de învățământ la standardele europene și necesitățile social-economice și educaționale ale statului;

(ii) asigurarea finanțării prioritare a învățământului din perspectiva funcționării eficiente și dezvoltării acestuia, precum și din perspectiva influenței asupra dezvoltării social-economice a statului;

(iii) elaborarea și implementarea, până în anul 2015, a unui sistem de finanțare, care ar asigura funcționarea și dezvoltarea durabilă a învățământului, sporirea prestigiului cadrelor didactice;

(iv) eficientizarea cheltuielilor publice și majorarea mijloacelor financiare destinate protecției sociale a angajaților din învățământ cu 5%-10% anual;

(v) implementarea unui sistem eficient de protecție socială a resurselor umane din învățământ;

(vi) instituirea unui sistem de înlesniri fiscale pentru cei care investesc în dezvoltarea învățământului: agenții economici, companiile naționale și internaționale, persoanele fizice etc.

Rezultate scontate:

(i) va fi elaborat și implementat un cadru normativ-juridic adecvat principiului priorității învățământului în societate;

(ii) va fi elaborat un sistem de asigurare a calității în învățământ;

(iii) va fi oprit declinul financiar-economic ce se mai atestă în sistemul de învățământ;

(iv) va fi implementat un nou model de finanțare a învățământului, bazat pe elev/student, rezultatele învățării etc.;

(v) va fi implementat un sistem de protecție socială în învățământ, care ar crea condiții motivaționale de creștere profesională a cadrelor didactice și de învățare eficientă a elevilor/studentilor;

(vi) va fi creat un climat favorabil pentru investiții în dezvoltarea sistemului de învățământ.

Obiectivul specific nr. 2: asigurarea condițiilor de realizare a drepturilor cetățenilor la educație de calitate la toate nivelurile sistemului de învățământ

Orientări strategice:

(i) racordarea cadrului legal al Republicii Moldova cu privire la educație la Convenția pentru Drepturile Omului, Convenția pentru Drepturile Copilului, Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, Convenția Cadru Europeană privind minoritățile naționale, Programul Consiliului Europei privind educația romilor etc.;

(ii) promovarea educației interculturale în sistemul de învățământ prin crearea condițiilor ca, până în anul 2015, toate instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților lingvistice să dispună de cadre didactice calificate de predare a limbii române;

(iii) introducerea programului cu orar prelungit de studii pentru copiii romi, în scopul pregătirii temelor de acasă;

(iv) organizarea campaniilor de informare și conștientizare pentru părinții copiilor romi despre necesitatea școlarizării și încadrării copiilor în sistemul educațional, obligatoriu la treptele primară și gimnazială, inclusiv despre necesitatea continuării studiilor;

(v) introducerea tematicii referitoare la drepturile omului/copilului în curriculumul școlar;

(vi) instituirea pe lângă Ministerul Educației și direcțiile de învățământ a unei structuri de asigurare a drepturilor în educație și a unui post de „comisar” pentru drepturile în educație.

Rezultate scontate:

(i) va fi elaborat și implementat un cadru normativ-juridic în domeniul educației și pentru minoritățile naționale coerent cu cerințele și prevederile tratatelor internaționale cu privire la drepturile omului/copilului, alte drepturi în educație;

(ii) va fi valorificat un sistem de principii democratice în educație și învățământ.

Obiectivul specific nr. 3: dezvoltarea cadrului normativ-juridic în domeniul educațional, care va asigura funcționarea eficientă a sistemului de învățământ în interesele persoanei, societății și ale statului

Orientări strategice:

- (i) dezvoltarea bazei juridice și normative din perspectiva:
- tendințelor evoluției învățământului pe plan național și internațional;
 - asigurării spațiului educațional unic și deschiderii spre valorile educaționale europene;
 - stabilirii clare a competențelor și responsabilităților administrației publice centrale, administrației publice locale și instituționale, ale societății, comunității, ale părinților, privind asigurarea calității în învățământ și respectarea legislației în domeniul educațional;
 - descentralizării managementului educațional, inclusiv a celui financiar;
 - realizării activităților de antreprenariat în sistemul de învățământ;
 - promovării învățământului incluziv la toate nivelurile sistemului de învățământ;
 - asigurării securității elevilor și studenților etc.;
- (ii) elaborarea cadrului normativ necesar pentru implementarea Codului Educației.

Rezultate scontate:

- (i) va fi stabilit un cadru normativ-juridic, care va asigura în deplină măsură funcționarea, dezvoltarea și autodezvoltarea sistemului de învățământ;
- (ii) vor fi identificate direcțiile de perspectivă privind perfecționarea în continuare a cadrului juridic și renovarea sistemului de învățământ;
- (iii) vor fi conturate clar mecanismele de realizare a educației incluzive, a antreprenoriatului în învățământ, precum și de realizare a principiului de descentralizare managerială.

Obiectivul specific nr. 4: fundamentarea, elaborarea și implementarea mecanismelor economice de dezvoltare a sistemului de învățământ

Orientări strategice:

- (i) reconceptualizarea modelului și a mecanismelor de finanțare a sistemului de învățământ din perspectiva descentralizării, diversificării surselor, tipului/categoriei instituției de învățământ, nivelului de învățământ etc.;
- (ii) elaborarea și implementarea normativelor de asigurare tehnico-materială și finanțare garantată de stat a instituțiilor de învățământ de toate tipurile;
- (iii) asigurarea pe etape a finanțării garantate a sistemului de învățământ în raport cu necesitățile reale ale acestuia și din perspectiva dezvoltării și influenței asupra sferei social-economice;
- (iv) fundamentarea și elaborarea mecanismelor și normativelor privind finanțarea complementară a sistemului de învățământ;
- (v) crearea condițiilor privind majorarea mijloacelor financiare alocate învățământului de partenerii naționali și internaționali cu 10%-15% anual;
- (vi) elaborarea normativelor și mecanismelor de finanțare a cercetărilor științifice, inovare și transfer tehnologic în sistemul de învățământ, din perspectiva integrării cu mediul economic;
- (vii) promovarea antreprenoriatului în sistemul de învățământ vocațional și tehnic și cel superior: crearea întreprinderilor mixte, incubatoarelor, centrelor comune de cercetare etc.;
- (viii) promovarea creditului social în învățământul superior;

(ix) demararea, începând cu anul 2012, a procesului de pregătire a specialiștilor în domeniul economiei educației, cel puțin câte 10-15 persoane anual.

Rezultate scontate:

(i) va fi eficientizat sistemul de finanțare a învățământului prin fundamentarea și implementarea noilor mecanisme economice;

(ii) vor fi create mecanismele și condițiile de realizare a interconexiunii: învățământ – cercetare – mediul economic;

(iii) pe piața muncii va fi promovată o nouă specialitate – specialist în economia învățământului;

(iv) va fi extinsă protecția socială a studenților, masteranzilor și doctoranzilor.

Obiectivul specific nr. 5: asigurarea și monitorizarea calității în învățământ

Orientări strategice:

(i) conceptualizarea sistemului de asigurare a calității în învățământ și educație;

(ii) fundamentarea și elaborarea unui set de indicatori privind calitatea învățământului la nivel de sistem;

(iii) fundamentarea, elaborarea și aplicarea mecanismelor externe de asigurare a calității în învățământ, în raport cu normele și standardele naționale și internaționale;

(iv) fundamentarea și implementarea sistemului național de monitorizare a calității învățământului la toate nivelurile;

(v) stabilirea mecanismelor de realizare a conexiunii inverse (feed-back-ului) în sistemul de învățământ.

Rezultate scontate:

(i) vor fi implementate noi modele și mecanisme de asigurare a calității la nivel național;

(ii) va fi eficientizată metodologia de monitorizare și evaluare a calității în învățământ;

(iii) la nivel național vor fi create structuri de asigurare și monitorizare a calității în învățământ.

Obiectivul specific nr. 6: dezvoltarea și aplicarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale în sistemul de învățământ; reducerea cu 20% pe an a „inegalității digitale” privind accesul la tehnologiile informaționale și comunicaționale între mediile de reședință urban-rural, nivelele de învățământ și tipurile de instituții de învățământ

Orientări strategice:

(i) asigurarea accesului tuturor elevilor/studenților, masteranzilor, doctoranzilor, cadrelor didactice la mijloacele moderne oferite de tehnologiile informaționale și comunicaționale;

(ii) reducerea graduală a „inegalității digitale” în accesul la tehnologiile informaționale și comunicaționale între mediile de reședință urban-rural, **nivelurile de învățământ** și tipurile de instituții de învățământ;

(iii) informatizarea managementului educațional la toate nivelele sistemului de învățământ;

(iv) implementarea pe etape în instituțiile de învățământ superior și vocațional/tehnic a instruirii la distanță;

(v) aplicarea tehnologiilor informaționale în procesul de predare-învățare-evaluare la toate nivelele sistemului de învățământ;

(vi) asigurarea condițiilor pentru fiecare elev, student, masterand, doctorand să cunoască și să aplice tehnologiile informaționale și comunicaționale în volumul prevăzut de CNO (Certificatul Național de Operare pe Calculator).

Rezultate scontate:

(i) va fi asigurat accesul și create condițiile pentru ca fiecare elev/student să cunoască și să aplice tehnologiile informaționale și comunicaționale;

(ii) va fi elaborat regulamentul și metodologia învățământului la distanță;

(iii) vor fi elaborate ghidurile și manualele electronice;

(iv) vor fi dezvoltate structurile de gestionare și de formare continuă a cadrelor didactice în domeniul tehnologiilor informaționale;

(v) instituțiile de învățământ vor fi dotate cu calculatoare și produse program de uz general și pentru instruirea asistată de calculator.

Obiectivul specific nr. 7: reconceptualizarea managementului educațional la nivel de sistem

Orientări strategice:

(i) promovarea unui management participativ și eficient;

(ii) promovarea managementului strategic și inovațional;

(iii) dezvoltarea culturii organizaționale a instituțiilor de învățământ;

(iv) dezvoltarea managementului resurselor umane;

(v) dezvoltarea managementului de curriculum;

(vi) corelarea managementului la nivel național, local și instituțional;

(vii) identificarea și implementarea mecanismelor managementului modern: diagnosticarea, proiectarea, luarea de decizii, organizarea, evaluarea, comunicarea etc.

Rezultate scontate:

(i) va fi elaborată o concepție modernă cu privire la managementul educațional;

(ii) vor fi elaborate și aplicate programe strategice de dezvoltare a învățământului la nivel național, local și instituțional;

(iii) va fi dezvoltat cadrul instituțional de formare continuă a managerilor în domeniul educațional;

(iv) va fi formată o nouă cultură organizațională a instituțiilor de învățământ;

(v) va fi elaborată metodologia de evaluare a învățământului la nivel național, local și instituțional.

Obiectivul specific nr. 8: promovarea parteneriatului și dialogului social

Orientări strategice:

(i) crearea condițiilor și stabilirea punctelor/ariilor de interes privind dialogul social, cu comunitatea, societatea civilă și cu mediul de afaceri;

(ii) implicarea partenerilor sociali în luarea de decizii la nivel de politici educaționale;

(iii) asigurarea normativă a dialogului social dintre sistemul de învățământ și partenerii sociali.

Rezultate scontate:

- (i) vor fi create condiții de implicare a comunității, societății civile și a mediului economic în elaborarea și implementarea politicilor educaționale;
- (ii) vor fi elaborate actele normative, reglatorii cu privire la realizarea dialogului social al mediului educațional cu partenerii sociali.

Obiectivul specific nr. 9: dezvoltarea relațiilor internaționale și promovarea politicilor interculturale în educație

Orientări strategice:

- (i) racordarea la valorile și standardele educaționale europene;
- (ii) promovarea standardelor și a experienței internaționale avansate în domeniul educației polilingve și multiculturale;
- (iii) crearea mecanismelor de parteneriat cu structurile respective la nivel internațional;
- (iv) promovarea educației interculturale la toate nivelele sistemului de învățământ;
- (v) crearea cadrului legal cu privire la realizarea reformelor internaționale în domeniul educațional;
- (vi) integrarea socio-lingvistică a elevilor se studiază în instituțiile de învățământ cu instruire în limba rusă, prin extinderea numărului de discipline școlare în limba română.

Rezultate scontate:

- (i) sistemul de învățământ va fi racordat, în mare parte, la standardele și valorile educaționale europene;
- (ii) vor fi create condiții pentru realizarea parteneriatului și colaborarea cu structurile educaționale din diferite țări;
- (iii) vor fi create condiții pentru realizarea mobilității academice;
- (iv) vor fi create mecanismele pentru realizarea proiectelor educaționale comune etc.;
- (v) până în anul 2014, va fi elaborat Planul de acțiuni privind eficientizarea politicii de predare-învățare-evaluare a disciplinei limba și literatura română în instituțiile de învățământ cu instruire în limba rusă la nivel republican.

5.2. Extinderea accesului la educația timpurie de calitate

Obiectiv general: Sporirea accesului și îmbunătățirea calității îngrijirii și educației timpurii din perspectiva tratării ei ca pregătire pentru viață, sporirea eficienței și relevanței educației

Obiectivul specific nr. 1: majorarea ratei de înrolare în programele preșcolare pentru copiii de 3–6 ani de la 75,5% în anul 2011 până la 77% în anul 2013 și 80% în anul 2020 și pentru copiii de 6–7 ani de la 85% în anul 2011 până la 90 % în anul 2013 și 95% în anul 2020 prin extinderea serviciilor de educație și dezvoltare timpurie a copilului

Orientări strategice:

- (i) realizarea reformei instituționale prin crearea alternativelor educaționale, dezvoltarea unui cadru instituțional adecvat pentru asigurarea accesului tuturor copiilor la educația de calitate, pornind de la condițiile locale concrete, necesitățile copilului și ale familiei, în funcție de posibilitățile reale;
- (ii) analiza de fezabilitate a rețelei existente și identificarea localităților în care pot fi instituite servicii pentru educația și dezvoltarea timpurie;
- (iii) instituirea serviciilor educaționale viabile și cost-eficiente în localitățile care în prezent nu dispun de astfel de servicii, flexibilizarea ofertei de servicii educaționale de calitate înaltă.

(iv) crearea alternativelor educaționale comunitare și instituirea, pe lângă direcțiile de învățământ, a serviciilor de asistență socio-psiho-pedagogică a familiei cu copii mici, în scop de informare, documentare, consiliere, consultanță;

(v) elaborarea și promovarea – la nivel național, local, instituțional, al familiei – a politicilor viabile privind educația timpurie pentru toți copiii și a accesului echitabil la servicii de calitate; mediatizarea procesului la toate nivelurile și racordarea acestuia la legislația internațională;

(vi) elaborarea și realizarea de programe sociale complexe de ajutorare a copiilor defavorizați pentru a le asigura accesul la o educație de calitate.

Rezultate scontate:

(i) va spori accesul la educație a copiilor cu vârsta de 3–5 ani, respectiv a copiilor de 6–7 ani, la programe preșcolare obligatorii, prin extinderea numărului de instituții preșcolare/centre comunitare, servicii educaționale etc.;

(ii) vor fi create serviciile educaționale de alternativă tuturor copiilor de până la 7 ani;

(iii) pe lângă direcțiile de învățământ, vor fi asigurate servicii de asistență socio-psiho-pedagogică, instituite pentru familia cu copii mici;

(iv) va fi asigurată protecția socială a copiilor aflați în situații dificile.

Obiectivul specific nr. 2: sporirea calității serviciilor de educație și dezvoltare timpurie prin instruirea educatorilor din sistemul preșcolar 100% către anul 2020, prin implementarea programelor complexe de îngrijire a copiilor de până la 7 ani

Orientări strategice:

(i) perfecționarea sistemului de pregătire inițială și instruire continuă a educatoarelor și asistentelor medicale, dezvoltarea deprinderilor manageriale și profesionale în vederea perfecționării serviciilor ce țin de educația și dezvoltarea timpurie a copilului;

(ii) dezvoltarea deprinderilor și cunoștințelor familiilor și ale altor persoane care îngrijesc de copii, în vederea îmbunătățirii practicilor de îngrijire și educație a copiilor;

(iii) elaborarea și implementarea programelor complexe de îngrijire și educare a copiilor în vârstă de până la 7 ani, care să fie direcționate spre satisfacerea tuturor necesităților copilului, având în vedere sănătatea, nutriția, igiena, precum și dezvoltarea cognitivă și psihosocială;

(iv) implementarea continuă în procesul educațional a tehnologiilor moderne, centrate pe copil;

(v) implicarea familiei și a comunității în educația și dezvoltarea copiilor.

Rezultate scontate:

(i) personalul antrenat în prestarea serviciilor de educație și dezvoltare timpurie va dispune de o pregătire, adecvată cerințelor actuale față de acest gen de activități educaționale;

(ii) va fi instituit cadrul normativ ce va asigura accesul la educație de calitate tuturor copiilor până la 7 ani;

(iii) vor fi stabilite responsabilitățile tuturor părților implicate în asigurarea accesului copiilor la educație de calitate.

Obiectivul specific nr. 3: asigurarea metodico-didactică și tehnico-materială a instituțiilor de educație și dezvoltare timpurie a copilului, conform standardelor în vigoare, 80% către 2015 și 100% către anul 2020.

Orientări strategice:

- (i) editarea materialelor didactice pentru educatori și părinți conform situației etno-lingvistice din Republica Moldova;
- (ii) asigurarea tuturor familiilor ce au copii mici și a instituțiilor ce prestează servicii de educație și dezvoltare timpurie cu materiale didactice;
- (iii) actualizarea normativelor de educație, alimentare și de îngrijire a copiilor ce frecventează instituțiile de educație și dezvoltare timpurie;
- (iv) elaborarea și implementarea unui mecanism flexibile de finanțare a instituțiilor de educație și dezvoltare timpurie, bazat pe eficiență, centrat pe necesități și grupuri-țintă.

Rezultate scontate:

- (i) familiile și instituțiile de educație și dezvoltare timpurie vor dispune de materiale didactice moderne;
- (ii) noile normative de educație, alimentare și de îngrijire a copiilor vor contribui la ameliorarea calității educației și fortificării sănătății copiilor;
- (iii) mecanismele de finanțare centrate pe necesități și grupuri-țintă vor asigura un grad sporit de satisfacere a nevoilor educaționale ale copiilor.

5.3. Asigurarea accesului și sporirea calității învățământul primar, gimnazial și liceal din perspectiva școli prietenoase copilului

Obiectiv general: sporirea accesului și îmbunătățirea calității învățământului primar, gimnazial și liceal din perspectiva școlilor prietenoase copilului

Obiectivul specific nr. 1: majorarea ratei brute de înmatriculare în învățământul primar de la 93,5% în anul 2011 până la 95% în anul 2013 și 98% în anul 2020, majorarea ratei brute de matriculare în învățământul gimnazial de la 88,8% în anul 2011 până la 90% în anul 2013 și 98% în anul 2020 prin asigurarea condițiilor necesare/optime pentru extinderea accesului la educație de bază

Orientări strategice:

- (i) dezvoltarea unui cadru normativ și instituțional care să asigure accesul la o educație de calitate în învățământul de bază pentru toți copiii, inclusiv pentru copiii cu cerințe educaționale speciale (inclusiv cei cu dizabilități);
- (ii) conjugarea eforturilor familiei, comunității, administrației publice locale în asigurarea accesului la educație a tuturor copiilor/elevilor;
- (iii) stabilirea clară a responsabilităților familiei, administrației publice locale, comunității, instituțiilor de învățământ, privind asigurarea accesului tuturor copiilor/elevilor la educație de calitate;
- (iv) protejarea materială a copiilor/elevilor aflați în situații dificile;
- (v) diagnosticarea permanentă și identificarea factorilor care duc la abandonul școlar;
- (vi) promovarea și implementarea învățământului bazat pe formare de competențe și orientat la succes, ca factor al motivării pentru studii;
- (vii) crearea serviciilor educaționale viabile și rentabile, extinderea ofertei de servicii educaționale de calitate pentru copii/elevi și părinți.

Rezultate scontate:

- (i) va fi instituit cadrul normativ, care va asigura accesul la educația de calitate pentru toți copiii;

- (ii) vor fi stabilite responsabilitățile tuturor părților implicate în asigurarea accesului copiilor la educația de calitate;
- (iii) vor fi create serviciile educaționale cu funcții de asigurare a accesului la educație;
- (iv) va fi asigurată protecția socială a copiilor/elevilor aflați în situații dificile.

Obiectivul specific nr. 2: optimizarea rețelei de instituții de învățământ general în corespundere cu numărul de copii/elevi, situația demografică și perspectivele de dezvoltare ale localităților, disponibilitatea resurselor umane, capacitatea căilor de comunicație prin reorganizarea a 157 instituții către anul 2020 (70 instituții reorganizate în anul 2011, 75 instituții reorganizate în 2013), precum și optimizarea a 844 de clase către 2020

Orientări strategice:

- (i) fundamentarea și promovarea conceptului de „școală de circumscripție” și „centru educațional școală-grădiniță”;
- (ii) evaluarea impactului factorilor demografici, economici, umani și educaționali în procesul de creare a școlilor de circumscripție și a centrelor educaționale școală-grădiniță;
- (iii) stabilirea și promovarea avantajelor creării școlilor de circumscripție și a centrelor educaționale școală-grădiniță (47 de școli de circumscripție către 2020);
- (iv) diagnosticarea posibilităților și proiectarea strategică a rețelei de școli de circumscripție și a centrelor educaționale școală-grădiniță la nivel raional;
- (v) modernizarea drumurilor, infrastructurii, școlilor și asigurarea cu transport școlar (84 de unități de transport școlar către 2020) a elevilor din alte localități ca condiție absolut necesară în cazul creării școlilor de circumscripție și a centrelor educaționale școală-grădiniță;
- (vi) includerea activităților de creare a școlilor de circumscripție și a centrelor educaționale școală-grădiniță în planurile strategice de dezvoltare social-economică ale unităților administrativ-teritoriale și a țării în ansamblu;
- (vii) promovarea liceelor de profil și a structurilor de educație complementară.

Rezultate scontate:

- (i) rețeaua de instituții de învățământ, în primul rând, din zonele rurale, va fi adusă în corespundere cu situația demografică, economică și educațională;
- (ii) vor fi asigurate condițiile manageriale, economice, structurale și umane de organizare și funcționare a școlilor de circumscripție;
- (iii) vor fi create/reorganizate instituțiile de învățământ de circumscripție ce vor asigura o calitate mai înaltă a procesului de instruire și a utilizare mai eficientă a resurselor disponibile.

Obiectivul specific nr. 3: creșterea ponderii cadrelor didactice cu studii universitare din învățământul primar și cel secundar general până la 80% în anul 2015 și până la 85% în anul 2020 prin crearea condițiilor optime de activitate profesională, elaborarea și aprobarea statutului cadrelor didactice în societate, crearea mecanismelor de motivare și protecție socială și profesională a cadrelor didactice și a celor de conducere

Orientări strategice:

- (i) crearea sistemului de marketing și de prognozare a necesităților în cadre didactice în conformitate cu situația demografică și dezvoltarea școlilor de circumscripție;
- (ii) crearea mecanismelor de ridicare a statutului cadrelor didactice în societate și extinderea a rolului acestora în dezvoltarea sistemului de învățământ și respectiv, a sistemului social-economic al țării;
- (iii) crearea mecanismelor de protecție socială a cadrelor didactice și a celor de conducere din învățământ;
- (iv) sincronizarea formării profesionale inițiale și continue a cadrelor didactice;

(v) formarea inițială integrată (ciclul I și ciclul II) a cadrelor didactice pentru învățământul gimnazial, liceal și vocațional/tehnic (în volum de 300 de credite transferabile de studii);

(vi) formarea cadrelor didactice pentru educația timpurie și învățământul primar în patru ani (240 de credite transferabile de studii) și studiile superioare de masterat (60–90 de credite transferabile de studii);

(vii) introducerea educației centrate pe copil și a educației incluzive în formarea inițială a cadrelor didactice;

(viii) instituționalizarea mecanismelor de implicare mai efectivă a cadrelor didactice și a părinților în procesele de luarea a decizii la toate nivelele sistemului de învățământ;

(ix) încurajarea proceselor de creare a asociațiilor cadrelor didactice pe domenii profesionale la nivel național și raional.

Rezultate scontate:

(i) vor fi elaborate și implementate mecanismele de prognozare a necesităților în cadrele didactice;

(ii) statutul cadrelor didactice în societate va fi mai înalt;

(iii) paradigma formării inițiale și continue a cadrelor didactice va fi modernizată;

(iv) cadrele didactice vor fi formate în educația centrată pe copil și educația incluzivă;

(v) participarea cadrelor didactice și a părinților în luarea de deciziilor la nivel național și instituțional va fi extinsă;

(vi) vor fi create asociații profesionale ale cadrelor didactice.

Obiectivul specific nr. 4: creșterea anuală cu cel puțin a 10% a accesului copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES) la educația incluzivă, preponderent în școlile convenționale, prin promovarea incluziunii în sistemul de educație

Orientări strategice:

(i) conceptualizarea educației incluzive și a alternativelor educaționale;

(ii) elaborarea cadrului normativ și de reglementare privind educația incluzivă (elaborarea mecanismelor privind notarea, promovarea și finalizarea treptelor de școlaritate de către copiii cu cerințe educaționale speciale);

(iii) diagnosticarea posibilităților de realizare a educației incluzive în instituțiile de învățământ de diferite tipuri în anumite teritorii, în scopul analizei impactului;

(iv) elaborarea cerințelor și crearea condițiilor fizice, psihologice, curriculare, organizaționale privind implementarea educației incluzive;

(v) pregătirea consilierilor educaționali și a cadrelor didactice pentru realizarea educației incluzive în instituțiile de învățământ;

(vi) crearea mecanismelor de monitorizare a educației incluzive și alternativelor educaționale;

(vii) racordarea organizării educației incluzive la documentele internaționale în acest domeniu

Rezultate scontate:

(i) va fi implementat cadrul normativ al educației incluzive și al alternativelor educaționale;

(ii) vor fi stabilite posibilitățile, etapele, mecanismele de realizare a educației incluzive;

(iii) vor fi formate cadrele didactice și consilierii educaționali pentru a realiza educația incluzivă;

(iv) vor fi aplicate normele internaționale în organizarea educației incluzive.

Obiectivul specific nr. 5: elaborarea și implementarea unor mecanisme eficiente de implicare a comunităților și familiilor în soluționarea problemelor educaționale și de asumare a responsabilităților pentru educația copiilor

Orientări strategice:

- (i) identificarea posibilităților de implicare a comunității și a familiei în rezolvarea problemelor educaționale;
- (ii) elaborarea cadrului normativ privind implicarea comunității și a familiei în rezolvarea problemelor educaționale;
- (iii) identificarea responsabilităților comunității și a familiei privind participarea în activitatea instituțiilor de învățământ;
- (iv) crearea mecanismelor de motivare a comunității și a familiei pentru a participa în rezolvarea problemelor școlii;
- (v) reconsiderarea rolului asociațiilor părintești în conformitate cu normele legale și principiul facultativității.

Rezultate scontate:

- (i) va fi elaborat cadrul normativ de implicare a comunității și a familiei în rezolvarea problemelor educaționale;
- (ii) vor fi eficientizate relațiile școlii cu comunitatea și părinții;
- (iii) vor fi stabilite responsabilitățile comunității și ale familiei privind implicarea în activitatea școlii;
- (iv) va fi ameliorată situația privind funcționarea asociațiilor părintești.

Obiectivul specific nr. 6: creșterea ponderii disciplinelor opționale din Planul-cadru de învățământ – până la 10% către anul 2015 și respectiv până la 15% către 2020 în învățământul gimnazial și până la 15% către anul 2015 și respectiv până la 20% către 2020 în învățământul liceal prin modernizarea continuă a curriculumului școlar la nivel de concept, de structură, de conținut, de proces și de rezultat

Orientări strategice:

- (i) reconceptualizarea curriculumului școlar din perspectiva postmodernismului;
- (ii) dezvoltarea permanentă a curriculumului școlar din perspectivele: centrării pe competențe, centrării pe elev, centrării pe contexte reale, centrării pe pluridisciplinaritate și interdisciplinaritate;
- (iii) reconsiderarea Planului-cadru de învățământ din perspectivele: integrării disciplinelor școlare, introducerea noilor discipline actuale pentru dezvoltarea elevilor în diverse domenii;
- (iv) promovarea curriculumului la decizia școlii, cross-curriculumului;
- (v) elaborarea noilor generații de curricula pe discipline, de manuale, ghiduri metodologice;
- (vi) elaborarea și aplicarea tehnologiilor didactice moderne, inclusiv, a celor informaționale și comunicaționale;
- (vii) organizarea modulară a conținuturilor și racordarea acestora la finalitățile educaționale și particularitățile de vârstă a elevilor; descongestionarea informațională a conținuturilor;
- (viii) sincronizarea procesului de predare-învățare-evaluare și de realizare a conexiunii inverse la nivel de politici curriculare;
- (ix) fundamentarea și promovarea unui management curricular la nivel național, local și instituțional;

(x) constituirea grupurilor de experți/conceptori de curriculum pe discipline școlare/arii curriculare la nivel național;

(xi) modernizarea evaluării rezultatelor școlare prin implementarea sistemului de indicatori centrați pe competențe, varietate de teste, studii de caz;

(xii) dezvoltarea cercetării curriculare.

Rezultate scontate:

(i) va fi constituit sistemul de dezvoltare continuă a curriculumului școlar;

(ii) vor fi elaborate noile generații de curricula școlare: integrate, centrate pe competențe, care asigură o abordare cross-curriculară;

(iii) vor fi aplicate tehnologiile și strategiile didactice moderne, inclusiv cele informaționale și comunicaționale;

(iv) va fi constituit un management curricular modern la nivel național, local și instituțional;

(v) vor fi constituite grupuri de experți în curriculum și conceptori de curriculum la nivel național;

(vi) vor fi realizate cercetări științifice în domeniul curricular

Obiectivul specific nr. 7: perfecționarea cadrelor didactice și manageriale în domeniul educației incluzive, a educației centrate pe copil și a școlilor prietenoase copilului – cel puțin câte 5% anual din numărul total de personal didactic și managerial prin dezvoltarea sistemului de formare continuă a cadrelor didactice și celor de conducere prin crearea mecanismelor motivaționale adecvate, implementarea creditelor profesionale

Orientări strategice:

(i) descentralizarea formării profesionale continue a cadrelor didactice și celor de conducere și crearea pieții serviciilor de formare profesională continuă;

(ii) organizarea formării profesionale continuă în corespundere cu standardele respective, aprobate de Ministerul Educației;

(iii) elaborarea instrumentelor de identificare a necesităților în formarea profesională continuă;

(iv) promovarea creditelor profesionale care se acumulează pe parcurs de cinci ani;

(v) diversificarea formelor și metodelor de formare profesională continuă: cursuri, conferințe, seminare, training-uri, realizarea de proiecte;

(vi) diversificarea tipurilor de formare continuă: recalificare, calificare, conversie, perfecționare;

(vii) dezvoltarea managementului formării profesionale continue la nivel național, local și instituțional;

(viii) crearea condițiilor pentru cadrele didactice și de conducere de a proiecta traseul propriu de formare continuă și de a obține în această bază a gradelor didactice;

(ix) instituirea Catalogului Național de oferte privind formarea profesională continuă a cadrelor didactice și celor de conducere;

(x) instituirea procedurilor de acreditare a programelor de formare continuă și demararea proceselor de perfecționare a cadrelor doar în bază de programe acreditate.

Rezultate scontate:

(i) va fi eficientizat procesul de formare profesională continuă a cadrelor didactice și celor de conducere;

(ii) vor fi aplicate standardele de formare profesională continuă a cadrelor didactice și celor de conducere;

(iii) va fi creată piața serviciilor de formare profesională continuă a cadrelor didactice și celor de conducere;

(iv) va fi promovat sistemul de programe acreditate pentru formarea profesională continuă;

(v) va fi creat un mecanism nou de obținere a gradelor didactice în baza acumulării creditelor profesionale pe parcursul activității din cinci în cinci ani;

(vi) va fi promovată autoformarea profesională și diversificarea formelor și metodelor de formare profesională continuă.

Obiectivul specific nr. 8: reorganizarea anuală a 1–3 licee prin deschiderea de noi profiluri în corespundere cu necesitățile comunităților locale și perspectivelor de dezvoltare social-economică a țării prin diversificarea sistemului de învățământ liceal prin crearea de licee cu profil umanistic, profil real, profil tehnologic, profil pedagogic ș.a.

Orientări strategice:

(i) reorganizarea și diversificarea învățământului liceal din perspectiva orientării profesionale mai eficiente și pregătirii mai profunde pentru continuarea studiilor la ciclul unu a învățământului superior de licență sau colegii;

(ii) diagnosticarea și stabilirea necesităților și posibilităților de creare/reorganizare a liceelor din perspectiva diversificării acestora;

(iii) asigurarea curriculară a noilor tipuri de licee;

(iv) elaborarea cadrului normativ privind crearea/reorganizarea liceelor existente;

(v) corelarea învățământului în liceele de profil cu învățământul în liceele vocațional/tehnice, colegii și învățământul superior .

Rezultate scontate:

(i) vor fi create condiții de reorganizare/creare a liceelor de profil;

(ii) vor fi elaborate curricula pentru licee de profil;

(iii) vor fi formate cadrele didactice pentru activitatea în aceste tipuri de licee;

(iv) vor fi eficientizate mecanismele de ghidare în carieră a liceenilor.

Obiectivul specific nr. 9: diversificarea și sincronizarea surselor de finanțare a învățământului general la nivel național, local și instituțional prin introducerea unei noi formule de finanțare în învățământul secundar general către anul 2020

Orientări strategice:

(i) reconceptualizarea mecanismelor de finanțare a învățământului general în conformitate cu prioritățile educaționale, rezultatele obținute, numărul de elevi;

(ii) implementarea unui mecanism eficient de finanțare a învățământului general bazat pe analizele de tip cost-performanță;

(iii) implementarea măsurilor de utilizare eficientă a resurselor financiare: finanțare bazată pe programe, pe unitate de copil/elev;

(iv) asigurarea unei autonomii financiare a instituțiilor de învățământ concomitent cu sporirea responsabilităților acestora;

(v) diversificarea surselor de finanțare a învățământului general, crearea fondurilor extrabugetare în sprijinul învățământului;

(vi) ajustarea salarizării în învățământul general la salariul mediu pe economie.

Rezultate scontate:

- (i) va fi eficientizat sistemul de finanțare a învățământului general;
- (ii) vor fi create noi mecanisme și proceduri de finanțare a învățământului general;
- (iii) vor fi diversificate sursele de finanțare a învățământului general;
- (iv) vor fi create condiții pentru asigurarea unei autonomiei financiare reale a instituțiilor de învățământ general.

Obiectivul specific nr. 10: perfecționarea a cel puțin câte 5% anual din numărul total de personal managerial în domeniul modernizării managementului învățământului general la nivel național, local și instituțional

Orientări strategice:

- (i) reconceptualizarea sistemului managerial în învățământul general: redimensionarea funcțiilor, structurilor, mecanismelor de conducere;
- (ii) promovarea managementului democratic, participativ, orientat la schimbarea culturii organizaționale a școlii;
- (iii) reformarea managementului educațional la nivel de ramură și instituție, plasarea accentului pe managementul strategic, inovațional;
- (iv) crearea condițiilor pentru formarea inițială și continuă a managerilor școlari.

Rezultate scontate:

- (i) va fi eficientizat managementul educațional la nivel de sistem;
- (ii) va fi promovat managementul democratic, participativ, inovațional și strategic;
- (iii) vor fi formați manageri școlari cu viziuni moderne asupra învățământului.

5.4. Educația și susținerea copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES)

Obiectiv general: Oferirea șanselor egale și asigurarea accesului la educație de calitate tuturor copiilor cu cerințe educaționale speciale prin :

- (i) reducerea numărului de copii aflați în instituțiile de tip rezidențial cu 25% către anul 2015 și cu 50% până în anul 2020 prin reintegrarea acestora în familia biologică, familia extinsă, plasament în serviciile de tip familial, în școlile generale;
- (ii) transformarea către anul 2015 a numai puțin de 10% și către anul 2020 numai puțin de 15% din instituțiile de învățământ de tip rezidențial prin crearea serviciilor alternative instituționalizării.

Orientări strategice:

- (i) elaborarea și implementarea programelor sociale complexe de asistență medicală, pedagogică, psihologică, socială etc. a copiilor cu cerințe educaționale speciale;
- (ii) reorganizarea sistemului instituțional de educație și îngrijire a copiilor cu cerințe educaționale speciale ;
- (iii) crearea serviciilor de asistență a copiilor cu cerințe educaționale speciale în cadrul instituțiilor de învățământ secundar general;
- (iv) crearea și dezvoltarea unui sistem de servicii alternative instituționalizării;
- (v) crearea serviciului de asistență psiho-pedagogică pe lângă direcțiile de învățământ;
- (vi) crearea serviciului de evaluare și diagnosticare a dezvoltării copiilor din cele mai timpurii perioade ale dezvoltării;

(vii)elaborarea și implementarea unui sistem de evaluare și monitorizare a progreselor înregistrate în domeniul recuperării și reabilitării dezvoltării copiilor cu cerințe educaționale speciale în instituțiile de educație incluzivă;

(viii) dezvoltarea deprinderilor și cunoștințelor cadrelor didactice și familiilor care oferă asistență psihopedagogică copiilor cu cerințe educaționale speciale;

(ix) finanțarea durabilă a programelor sociale și educaționale complexe pentru copiii aflați în dificultate și asigurarea accesului acestora la educația de calitate;

(x) dotarea instituțiilor convenționale de învățământ cu materiale și echipamente necesare pentru asistența copiilor cu cerințe educative speciale;

(xi) prevenirea discriminării și incluziunea copiilor romi, a celor afectați de HIV/SIDA, a copiilor cu dizabilități, cu părinți migranți, precum și îmbunătățirea sistemelor de monitorizare privind frecventarea școlii și reușita școlară;

(xii) adaptarea instituțiilor convenționale de învățământ și condițiilor fizice ale clădirilor la necesitățile copilului cu cerințe educaționale speciale;

(xiii) elaborarea curriculumului diferențiat și flexibil pentru copiii cu cerințe educaționale speciale, care să fie direcționat spre satisfacerea necesităților și recuperarea dezvoltării fizice, cognitive și sociale;

(xiv) asigurarea accesului la educație pentru copiii în conflict cu legea;

(xv) prevenirea și eliminarea abuzului, violenței, neglijenței și exploatarei copilului și sporirea gradului de participare a comunității în guvernarea școlii;

(xvi) revizuirea sistemelor manageriale din perspectiva implicării active a cadrelor didactice, a elevilor și a comunității în procesul decizional și în politicile de dezvoltare a unităților școlare;

(xvii) elaborarea unor strategii de perfecționare a personalului didactic, care să urmărească dezvoltarea practicilor de lucru în clasă.

Rezultate scontate:

(i) va fi asigurat un cadru normativ pentru elaborarea programelor sociale complexe de asistență medicală, pedagogică, psihologică, socială etc. a copiilor cu cerințe educaționale speciale;

(ii) va fi elaborat și implementat un sistem de evaluare și monitorizare a progreselor înregistrate în domeniul recuperării și reabilitării dezvoltării copiilor cu cerințe educaționale speciale în cadrul instituțiile de educație incluzivă;

(iii) vor fi formate cadrele didactice și consilierii educaționali, care vor oferi asistență psihopedagogică copiilor cu cerințe educaționale speciale;

(iv) instituțiile de educație și condițiile fizice ale clădirilor vor fi adaptate la necesitățile copilului cu cerințe educaționale speciale;

(v) va fi elaborat și implementat curriculumul diferențiat și flexibil pentru copiii cu cerințe educaționale speciale, care va fi direcționat spre satisfacerea necesităților și recuperarea dezvoltării fizice, cognitive și sociale;

(vi) va fi redus numărul copiilor aflați în instituțiile de tip rezidențial, iar o parte din ele vor fi transformate în servicii alternative instituționalizării;

(vii) vor fi elaborate și implementate mecanisme de prevenire a discriminării și asigurării incluziunii copiilor romi, a celor afectați de HIV/SIDA, a copiilor cu dizabilități, cu părinți migranți, precum și îmbunătățirea sistemelor de monitorizare privind frecventarea școlii și reușita școlară;

(viii) vor fi implementate mecanisme de asigurare a accesului la educație pentru copiii în conflict cu legea;

(ix) vor fi elaborate și implementate metodologii de prevenire și eliminare a abuzului, violenței, neglijenței și exploatării copilului și sporirea gradului de participare a comunității la guvernarea școlii;

(x) vor fi elaborate și implementate strategii de dezvoltare a politicilor, practicilor și culturii incluzive în unitățile de învățământ general.

5.5. Sporirea nivelului de pregătire profesională în învățământul vocațional și tehnic

Obiectiv general: modernizarea învățământului vocațional și tehnic, în conformitate cu prevederile Procesului de la Copenhaga, Comunicatul de la Bruges și necesitățile pieței muncii

Obiectivul specific nr. 1: restructurarea învățământului vocațional și tehnic pe două trepte - secundar și postsecundar

Orientări strategice:

(i) identificarea posibilităților economice, manageriale, logistice, educaționale de restructurare a învățământului vocațional și tehnic;

(ii) sincronizarea structurală a învățământului secundar și postsecundar vocațional și tehnic în raport cu particularitățile pieței muncii, amplasării teritoriale și specificul regional;

(iii) stabilirea cadrului funcțional pentru fiecare treaptă a învățământului vocațional și tehnic.

Rezultate scontate:

(i) va fi constituită o nouă structură a învățământului vocațional și tehnic;

(ii) va fi elaborat cadrul funcțional pentru fiecare treaptă a învățământului vocațional și tehnic.

Obiectivul specific nr. 2: restructurarea instituțiilor de învățământ vocațional și tehnic (școlile și liceele vocaționale și tehnice, colegiile)

Orientări strategice:

(i) reconsiderarea statutului și structurii tipurilor de instituții de învățământ vocațional și tehnic;

(ii) elaborarea regulamentelor, altor acte normative pentru școala vocațional/tehnică, liceul vocațional/tehnic, colegiu;

(iii) optimizarea rețelei instituțiilor vocaționale și tehnice prin fuzionare, integrare, conversie, în corespundere cu noua viziune conceptuală asupra acestui tip de învățământ;

(iv) fundamentarea și elaborarea planurilor/proiectelor strategice de dezvoltare instituțională.

Rezultate scontate:

(i) va fi stabilit clar statutul fiecărei instituții de învățământ vocațional și tehnic;

(ii) vor fi elaborate regulamente de funcționare a acestor instituții;

(iii) va fi ajustată rețeaua instituțiilor de învățământ vocațional și tehnic la necesitățile reale ale economiei naționale și tendințele dezvoltării acesteia;

(iv) vor fi elaborate planuri strategice de dezvoltare instituțională

Obiectivul specific nr. 3: racordarea procesului de pregătire a specialiștilor în cadrul învățământului secundar și postsecundar vocațional și tehnic la necesitățile curente și de perspectivă ale pieței muncii

Orientări strategice:

(i) corelarea pregătirii specialiștilor în cadrul învățământului vocațional și tehnic cu particularitățile și perspectivele dezvoltării economiei naționale;

(ii) actualizarea Nomenclatorului de meserii și a Nomenclatorului specialităților, în conformitate cu necesitățile economice ale țării, prin includerea meseriilor noi, modernizarea meseriilor existente și corelarea lor la standardele europene (EuroStat);

(iii) elaborarea standardelor ocupaționale și educaționale și a Cadrului Național al Calificărilor pentru învățământul vocațional și tehnic;

(iv) organizarea instruirii la specialități mixte (înrudite): bucătar-cofetar, chelner-barman, cusător-croitor, pietrar-zidar-tencuitor, tencuitor-zugrav, electrogazosudor, tractorist-mașinist în producția agricolă etc.;

(v) instituirea unui marketing educațional eficient, axat pe prognozare și indicatori de dezvoltare a pieței muncii;

(vi) stabilirea mecanismelor și instrumentelor de certificare a capacităților profesionale în avansarea în carieră de la muncitor calificat la maestru, tehnician etc.;

(xi) completarea Nomenclatorului de meserii și elaborarea standardelor ocupaționale pentru învățământul secundar și cel postsecundar vocațional și tehnic, din perspectiva continuității studiilor și formării profesionale pe parcursul întregii vieți;

(xii) validarea și recunoașterea competențelor obținute prin educația non-formală și informală.

Rezultate scontate:

(i) va fi creat un model de marketing educațional în cadrul învățământului vocațional și tehnic;

(ii) va fi elaborat și implementat Nomenclatorul al meseriilor și profesiilor și Nomenclatorul specialităților, orientate către domeniile ocupaționale curente și de perspectivă;

(iii) vor fi elaborate standardele ocupaționale și educaționale;

(iv) va fi asigurată eficiența proceselor de pregătire a specialiștilor în cadrul învățământului vocațional și tehnic;

(v) vor fi elaborate metodologia și mecanismul de recunoaștere a educației non-formale și informale.

Obiectivul specific nr. 4: extinderea și consolidarea conexiunilor învățământului vocațional și tehnic cu piața muncii

Orientări strategice:

(i) reconceptualizarea conexiunilor învățământului vocațional și tehnic cu piața muncii în noile condiții social-economice și de integrare europeană;

(ii) crearea condițiilor de realizare a elementelor învățământului dual cu implicarea efectivă a agenților economici; implementarea acestora în învățământul vocațional/tehnic;

(iii) crearea întreprinderilor mixte, laboratoarelor, centrelor comune cu reprezentanții lumii afacerilor;

(iv) crearea în comun cu agenții economici și Comitetele sectoriale a consorțiilor instituționale;

(v) reconsiderarea stagiilor profesionale ca factor important de asigurare a calității în învățământ.

Rezultate scontate:

(i) va fi implementat un mecanism nou de interacțiune a învățământului vocațional și tehnic cu mediul economic;

(ii) vor fi realizate componente ale învățământului dual în pregătirea muncitorilor calificați;

- (iii) vor fi create întreprinderi mixte și consorții;
- (iv) va crește eficacitatea și eficiența stagiilor de practică.

Obiectivul specific nr. 5: crearea și implementarea sistemului de asigurare a calității în învățământul vocațional și tehnic corelat, cu indicatorii de creștere economică a țării și procesul de inserție a absolvenților pe piața forței de muncă

Orientări strategice:

- (i) instituționalizarea sistemului de management al calității în învățământul vocațional și tehnic;
- (ii) elaborarea standardelor/normelor de calitate în învățământul vocațional și tehnic, conform parametrilor acceptați în spațiul educațional european;
- (iii) dezvoltarea sistemului de indicatori privind evaluarea calității în învățământul vocațional și tehnic;
- (iv) constituirea mecanismelor de evaluare a calității în învățământul vocațional și tehnic.

Rezultate scontate:

- (i) va fi elaborat mecanismul și Concepția de asigurare a calității în învățământul vocațional și tehnic;
- (ii) va fi constituit un model de asigurare și monitorizare a calității în învățământul vocațional și tehnic;
- (iii) vor fi stabilite structurile de monitorizare externă a calității în învățământul vocațional și tehnic;
- (iv) va fi efectuat clasamentul (rating-ul) instituțiilor de învățământ vocațional și tehnic.

Obiectivul specific nr. 6: asigurarea științifică, metodologică și curriculară a învățământului secundar și postsecundar vocațional și tehnic

Orientări strategice:

- (i) consolidarea capacităților Centrului republican de dezvoltare a învățământului vocațional și tehnic pentru asigurarea științifică, metodologică și curriculară a învățământului vocațional și tehnic;
- (ii) fundamentarea tematicii prioritare privind cercetarea științifică în domeniul învățământului vocațional și tehnic;
- (iii) dezvoltarea curriculumului vocațional și tehnic în conformitate cu prevederile curriculumului național: centrare pe elev, centrare pe competențe, centrare pe necesitățile pieței muncii;
- (iv) promovarea continuă a tehnologiilor didactice moderne, inclusiv a celor informaționale și comunicaționale.

Rezultate scontate:

- (i) vor fi consolidate capacitățile Centrului republican de dezvoltare a învățământului vocațional și tehnic, în scopul asigurării științifice, metodologice și curriculare a învățământului secundar și postsecundar vocațional și tehnic;
- (ii) vor fi inițiate cercetările științifice aplicative în domeniul învățământului vocațional și tehnic;
- (iii) vor fi elaborate noile generații de curricula: planuri de învățământ, curricula pe discipline, manuale, ghiduri metodologice, teste de evaluare etc.;
- (iv) vor fi implementate tehnologiile didactice moderne, bazate pe îmbinarea activităților teoretice cu cele aplicative/praxiologice.

Obiectivul specific nr. 7: reconceptualizarea proceselor de formare profesională inițială și continuă a cadrelor didactice pentru învățământul secundar și postsecundar vocațional și tehnic

Orientări strategice:

(i) instituirea unui sistem de formare inițială a cadrelor didactice și a maiștrilor/instructori pentru învățământul vocațional și tehnic;

(ii) dezvoltarea modelelor de formare profesională continuă a cadrelor didactice/manageriale și a maiștrilor/instructorilor din învățământul vocațional și tehnic din perspectiva principiului „învățare pe parcursul întregii vieți” și a sistemului de credite profesionale cumulative;

(iii) implementarea mecanismelor de stimulare morală și materială a cadrelor didactice din instituțiile de învățământ vocațional și tehnic;

(iv) asigurarea condițiilor de avansare în carieră a personalului didactic din învățământul vocațional și tehnic.

Rezultate scontate:

(i) vor fi identificate instituțiile de învățământ superior ce vor realiza formarea profesională inițială și continuă a specialiștilor pentru învățământul vocațional și tehnic;

(ii) va fi constituit sistemul de formare profesională inițială și continuă a specialiștilor pentru învățământul vocațional și tehnic.

Obiectivul specific nr. 8: sporirea atractivității și accesului la învățământul vocațional/tehnic

Orientări strategice:

(i) asigurarea și promovarea atractivității și avantajelor obținerii studiilor vocaționale și tehnice;

(ii) reconceptualizarea modelelor de orientare profesională și de ghidare în cariera profesională a elevilor din învățământul general și cel vocațional și tehnic;

(iii) promovarea unor noi meserii/profesii și specialități în cadrul învățământului vocațional și tehnic, care vor anticipa schimbările în economia națională;

(iv) asigurarea protecției sociale eficiente a celor ce învață în școli vocaționale și tehnice, licee vocaționale și tehnice, colegii;

(v) asigurarea unor condiții adecvate pentru studii în cadrul învățământului vocațional și tehnic;

(vi) promovarea în instituțiile de învățământ vocațional și tehnic a cursurilor opționale de antreprenariat, conducere a automobilului, tehnologia informației.

Rezultate scontate:

(i) vor fi create condițiile și mecanismele motivaționale de înrolare în instituțiile din învățământul vocațional și tehnic;

(ii) vor fi create centre de ghidare și consiliere în carieră;

(iii) vor fi introduse în Nomenclator meserii/profesii și specialități noi;

(iv) vor fi create condiții de pregătire în toate instituțiile de învățământ vocațional și tehnic a șoferilor și utilizatorilor de computer.

Obiectivul specific nr. 9: perfecționarea mecanismelor de finanțare și de modernizare a bazei material-tehnice în învățământul vocațional și tehnic

Orientări strategice:

(i) elaborarea și aplicarea unor mecanisme noi de finanțare a învățământului vocațional și tehnic, bazate pe diversificarea surselor de finanțare, finanțarea centrată pe elev și pe rezultat, finanțarea centrată pe grupurile țintă și priorități, autofinanțare;

(ii) renovarea și re tehnologizarea bazei tehnico-materiale pentru domeniile prioritare de formare profesională: servicii, construcții, agricultură, transport, industria prelucrării lemnului, industria alimentară, alimentația publică, industria ușoară;

(iii) valorificarea resurselor interne și a celor externe, privind dezvoltarea bazei material-tehnice și extinderea autofinanțării.

Rezultate scontate:

- (i) va fi ameliorată starea financiară a învățământului vocațional și tehnic;
- (ii) vor fi stabilite noi mecanisme de finanțare a învățământului vocațional și tehnic, bazate de performanțe;
- (iii) va fi modernizată baza material-tehnică a învățământului vocațional și tehnic;
- (iv) vor fi optimizate cheltuielile financiare destinate întreținerii infrastructurii instituțiilor de învățământ vocațional și tehnic.

5.6. Integrarea învățământului superior în spațiul european al învățării și cercetării

Obiectiv general: modernizarea sistemului de învățământ superior prin racordarea la cerințele pieței forței de muncă, integrarea cu sfera de cercetare și implementarea în continuare a standardelor educaționale europene și a prevederilor procesului de la Bologna

Obiectivul specific nr.1: crearea condițiilor politice, economice, sociale, educaționale de realizare a interconexiunii dintre învățământul superior, sfera de cercetare/inovare și mediul socio-economic, asigurând dinamica creșterii indicilor de calitate a învățământului superior, productivității forței de muncă și majorarea ratei de ocupație a absolvenților în economia națională

Orientări strategice:

- (i) asigurarea interconexiunii învățământului superior, cercetării științifice și a mediului economic în plan educațional, inovațional, economic, managerial și valoric;
- (ii) stabilirea rolului și responsabilităților tuturor actanților în procesul de interconexiune instituțională;
- (iii) dezvoltarea parteneriatului dintre învățământul superior, sfera cercetare-dezvoltare-inovare și mediul economic: crearea centrelor comune de ghidare în carieră, crearea incubatoarelor, laboratoarelor de cercetări comune, parcurilor științifice etc.;
- (iv) crearea întreprinderilor comune, cel puțin 15-20 până în anul 2020;
- (v) realizarea unui parteneriat cu mediul economic în formarea profesională inițială și continuă în învățământul superior; asigurarea unui învățământ pe parcursul întregii vieți;
- (vi) antrenarea reprezentanților de înaltă calificare din mediul economic în activitatea de elaborare a cadrului calificărilor, cadrului ocupațional și standardelor profesionale;
- (vii) antrenarea cadrelor de înaltă calificare din mediul economic în procesul de monitorizare și evaluare a calității în învățământul superior;
- (viii) crearea mecanismelor economice de autodezvoltare instituțională și promovarea inovațiilor și a transferului tehnologic;
- (ix) redimensionarea cercetării științifice în cadrul învățământului superior: majorarea cotei de finanțare a cercetării, diversificarea direcțiilor strategice de cercetare, realizarea autonomiei investigaționale, implicarea mai eficientă a studenților, doctoranzilor în procesul de cercetare etc.
- (x) crearea unor centre de transfer inovațional și tehnologic în învățământul superior;
- (xi) crearea și implementarea sistemului de marketing în învățământului superior;
- (xii) redimensionarea Nomenclatorului de specialități la noile cerințe ale economiei de piață și la standardele europene.

Rezultate scontate:

- (i) va fi elaborată Concepția cu privire la interconexiunea învățământului superior, a cercetării științifice și a mediului economic;
- (ii) va fi elaborat cadrul normativ, de reglementare, privind realizarea interconexiunii dintre învățământul superior, cercetarea științifică și mediul economic;
- (iii) vor fi create structuri antreprenoriale comune, incubatoare, laboratoare științifice;
- (iv) va fi dezvoltat parteneriatul dintre învățământul superior și mediul economic;
- (v) vor fi eficientizate modalitățile existente și implementate modalități noi de desfășurare a stagiilor practice ale studenților;
- (vi) specialiștii de înaltă calificare din mediul economic vor fi implicați în elaborarea Nomenclatorului de specialități, Cadrului Național al Calificărilor, Cadrului ocupațional, standardelor profesionale, precum și în formarea continuă a cadrelor didactice universitare;
- (vii) vor fi create structuri ale marketingului educațional.

Obiectivul specific nr.2: armonizarea structurii învățământului superior – învățământul superior de licență, învățământul superior de masterat, învățământul superior de doctorat și optimizarea rețelei instituțiilor de învățământ superior în conformitate cu standardul: 1 instituție la 800 mii de locuitori

Orientări strategice:

- (i) dezvoltarea și perfecționarea cadrului normativ și de reglementare, privind structurarea și funcționarea învățământului superior în trei cicluri: învățământul superior de licență, învățământul superior de masterat, învățământul superior de doctorat;
- (ii) asigurarea și realizarea continuității între ciclurile de învățământ superior și identificarea specificului fiecărui ciclu de învățământ superior;
- (iii) optimizarea rețelei instituțiilor de învățământ superior publice în conformitate cu normativele naționale și internaționale prin integrarea, fuzionarea, crearea de consorții și filiale în baza ratingului național și categoria instituției superioare de învățământ.

Rezultate scontate:

- (i) vor fi elaborate documente normative instituționale (regulamente, carta universitară, statute etc.) privind organizarea studiilor superioare în trei cicluri și optimizarea rețelei instituțiilor de învățământ superior;
- (ii) va fi optimizată rețeaua instituțiilor de învățământ superior;
- (iii) vor fi create consorții și filiale universitare;
- (iv) vor fi grupate universitățile în categoriile A, B și C. Universitatea din categoria:
 - A – realizează toate trei cicluri de studii;
 - B – realizează două cicluri de studii;
 - C – realizează numai primul ciclu – studii superioare de licență.

Obiectivul specific nr. 3: crearea și implementarea sistemului de asigurare a calității în învățământul superior corelat cu indicatorii de creștere economică a țării și procesul de inserție a absolvenților pe piața forței de muncă

Orientări strategice:

- (i) conceptualizarea fenomenului de calitate în sistemul de învățământ superior;
- (ii) elaborarea standardelor/normelor de calitate în învățământul superior în contextul standardelor internaționale;

- (iii) dezvoltarea sistemului de indicatori privind evaluarea calității în învățământul superior;
- (iv) constituirea mecanismelor interne și externe de asigurare și monitorizare a calității în învățământul superior;
- (v) constituirea mecanismelor externe de evaluare a calității în învățământul superior;
- (vi) dezvoltarea sistemului de acreditare prin conexiune cu sistemul de asigurare a calității în învățământul superior.

Rezultate scontate:

- (i) va fi elaborată Concepția calității în învățământul superior;
- (ii) va fi constituit un model multidimensional de asigurare și monitorizare a calității în învățământul superior;
- (iii) va fi creată Agenția Națională de Asigurare a Calității în Învățământul Superior și în Cercetare;
- (iv) vor fi stabilite modalități de monitorizare internațională a calității în învățământul superior;
- (v) va fi efectuat clasamentul (rating-ul) instituțiilor de învățământ superior.

Obiectivul specific nr. 4: elaborarea și implementarea în învățământul superior, la nivel național și instituțional, a metodelor de managementul strategic și inovațional exprimate în programele strategice de dezvoltare a învățământului superior la nivel național și instituțional

Orientări strategice:

- (i) conceptualizarea și dezvoltarea managementului strategic și inovațional în învățământul superior;
- (ii) valorificarea potențialului structurilor manageriale din învățământul superior, din perspectiva implementării viziunilor strategice și inovaționale;
- (iii) fundamentarea și elaborarea programelor strategice de dezvoltare a instituțiilor de învățământ superior;
- (iv) formarea competențelor manageriale strategice la conducătorii instituțiilor de învățământ superior;
- (v) crearea băncilor de date privind inovațiile manageriale în învățământul superior.

Rezultate scontate:

- (i) va fi elaborat conceptul managementului strategic și inovațional în învățământul superior;
- (ii) vor fi elaborate programele/planurile strategice de dezvoltare a învățământului superior la nivel instituțional;
- (iii) vor fi formate cadrele de conducere din perspectiva aplicării managementului strategic și inovațional;
- (iv) vor fi create bănci de date privind inovațiile manageriale în învățământul superior.

Obiectivul specific nr. 5: modernizarea curriculumului universitar din perspectiva centrării pe competențe, pe cel ce învață și pe necesitățile mediului economic

Orientări strategice:

- (i) schimbarea paradigmei curriculumului universitar, în corespundere cu noile tendințe și concepte curriculare: centrare pe tematica cross-curriculară, centrare pe competențe, centrare pe cel ce învață;

- (ii) elaborarea noilor generații de curricula: planuri de învățământ, curricula pe discipline, manuale universitare, ghiduri metodologice;
- (iii) elaborarea curricula universitare pentru instruire la distanță;
- (iv) corelarea curriculumului universitar cu Cadrul Național al Calificărilor, Cadrul ocupațional și standardele educaționale și profesionale pentru învățământul superior;
- (v) dezvoltarea continuă a curriculumului universitar la nivel de proces: aplicarea tehnologiilor didactice moderne, îmbinarea predării-învățării și cercetării, învățarea autonomă și autoreglată în învățământ;
- (vi) dezvoltarea continuă a curriculumului universitar la nivel de rezultat: realizarea conexiunii inverse în învățământul superior;
- (vii) asigurarea și realizarea continuității curriculare între ciclurile învățământului superior.

Rezultate scontate:

- (i) va fi modificată paradigma curriculumului universitar și elaborate noile generații de curricula, manuale academice, ghiduri metodologice etc.
- (ii) vor fi elaborate curricula pentru instruire la distanță;
- (iii) vor fi implementate tehnologii didactice moderne, tehnologii informaționale și comunicaționale;
- (iv) vor fi stabilite mecanisme de realizare a conexiunii inverse în învățământul superior în plan curricular;
- (v) va fi realizată conexiunea dintre curriculumul universitar și Cadrul Național al Calificărilor.

Obiectivul specific nr. 6: crearea școlilor doctorale în contextul integralizării instituțiilor de învățământ superior

Orientări strategice:

- (i) elaborarea cadrului legislativ și normativ privind constituirea și funcționarea școlilor doctorale în cadrul universitar și/sau al consorțiilor universitare;
- (ii) modificarea cadrului metodologic, curricular și investigațional, privind școlile doctorale;
- (iii) prognozarea constituirii școlilor doctorale pe domenii/profiluri profesionale în baza cerințelor socio-economice;
- (iv) crearea până în anul 2013 în cadrul fiecărui profil profesional, a câte, cel puțin, o școală doctorală.

Rezultate scontate:

- (i) va fi stabilit cadrul normativ al constituirii și funcționării școlilor doctorale;
- (ii) va fi inițiată constituirea școlilor doctorale în cadrul universitar;
- (iii) va fi schimbată paradigma pregătirii specialiștilor prin studii în școlile doctorale.

Obiectivul specific nr. 7: modernizarea infrastructurii și bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ superior în corespundere cu standardele existente

Orientări strategice:

- (i) stabilirea indicatorilor și realizarea auditului/diagnosticării infrastructurii și bazei tehnico-materiale/logistice a instituțiilor de învățământ superior;
- (ii) elaborarea și implementarea Programelor naționale și instituționale de reconstrucție și modernizare a blocurilor universitare, a căminelor studentești etc.;

- (iii) crearea bazei juridice privind susținerea investițiilor în infrastructura și baza material-tehnică/logistică a învățământului superior;
- (iv) informatizarea procesului de învățământ și de cercetare științifică în cadrul universitar;
- (v) valorificarea oportunităților interne privind dezvoltarea infrastructurii și a bazei tehnico-materiale/logistice: integrarea instituțiilor de învățământ superior, darea în locațiune a spațiilor nerentabile, antreprenariat etc.

Rezultate scontate:

- (i) va fi identificată starea reală, oportunitățile și direcțiile de modernizare a infrastructurii și bazei material-tehnice a instituțiilor de învățământ superior;
- (ii) vor fi create condiții pentru investiții externe în modernizarea infrastructurii și bazei material-tehnice a instituțiilor de învățământ superior;
- (iii) va fi modernizată infrastructura și baza material-tehnică a instituțiilor de învățământ superior, în corespundere cu standardele europene.

Obiectivul specific nr. 8: perfecționarea sistemului de finanțare a învățământului superior în baza principiilor de autonomie, durabilitate, diversitate și cel bazat pe rezultate

Orientări strategice:

- (i) elaborarea și implementarea mecanismelor de extindere a autonomiei instituțiilor de învățământ superior și de sporire a responsabilității publice a acestora (utilizarea eficientă a resurselor financiare, administrarea rațională a patrimoniului public, stimularea conducătorilor pentru sporirea eficienței utilizării mijloacelor financiare alocate etc.);
- (ii) elaborarea și implementarea sistemului de contracte privind asistența financiară din partea statului și repartizarea specialiștilor în câmpul muncii conform obligațiilor asumate în contractul dintre student – autoritatea administrației publice locale – patronat – minister;
- (iii) elaborarea cadrului normativ privind organizarea și desfășurarea activității antreprenoriale a instituțiilor de învățământ superior;
- (iv) perfecționarea metodologiei de salarizare a personalului didactic din învățământul superior în funcție de performanțele profesionale;
- (v) elaborarea cadrului normativ privind diversificarea surselor de finanțare a învățământului superior;
- (vi) perfecționarea sistemului actual de acordare a burselor prin diversificarea criteriilor de acordare a acestora și categoriilor de burse în scopul motivării studenților pentru performanțe și susținerea celor socialmente dezavantajați, indiferent de forma de finanțare.

Rezultate scontate:

- (i) va fi extinsă autonomia universitară, inclusiv în plan financiar;
- (ii) va fi instituit cadrul normativ privind diversificarea surselor de finanțare;
- (iii) va fi constituit Fondul național pentru susținerea formării inițiale și continue în învățământul superior;
- (iv) va fi constituit Fondul național pentru susținerea cercetărilor științifice;
- (v) va fi instituit un mecanism eficient de salarizare în învățământul superior.

Obiectivul specific nr. 9: fundamentarea, elaborarea și implementarea sistemului de creditare a studenților în cadrul învățământului superior

Orientări strategice:

- (i) fundamentarea conceptului de sistem de creditare a studenților în cadrul învățământului superior din perspectiva:

- orientării către studenți prin acoperirea taxelor pentru studii;
- simplității și costurilor reduse;
- independenței față de suportul statal;

(ii) elaborarea schemei de funcționare și a mecanismelor de finanțare a sistemului de creditare a studenților din perspectiva practicilor pozitive ale altor state și în concordanță cu specificul și posibilitățile Republicii Moldova;

(iii) crearea unor instituții specializate (Centre de Creditare a Studenților (CCS)) ce vor monitoriza organizarea și funcționalitatea procesului de creditare a studenților;

(iv) asigurarea funcționării schemei sistemului de creditare a studenților prin facilitarea colaborării dintre CCS, stat, instituții de învățământ superior, sectorul public și cel privat;

(v) elaborarea normativelor și mecanismului de funcționare a creditării studenților din perspectiva:

- absenței fiselor de evaluare a riscului personal;
- eligibilității aproape universale a potențialilor beneficiari în baza statutului de student la orice instituție de învățământ superior, înmatriculării la studii în momentul aplicării la credit, limitei de vârstă (nu mai mult de 40 de ani), absenței restanțelor la creditele anterioare (informație existentă în baza de date CCS);
- stabilirii succesului/progresului ca criteriu indirect de eligibilitate;
- stabilirii unei sume maxime fixe de a fi creditată;
- transferabilității creditului;
- disponibilității și pentru studii doctorale;
- specificului rambursării creditului;

(vi) demararea proceselor de pregătire a specialiștilor necesari de a activa în sistemul de creditare a studenților.

Rezultate scontate:

(i) va fi eficientizat sistemul de finanțare a instituțiilor de învățământ superior prin fundamentarea și implementarea sistemului de creditare a studenților iar intervenției financiare din partea statului va scădea;

(ii) vor fi create condiții de realocare a fondurilor statului pentru instituțiile de învățământ superior (în baza informației existente în baza de date a CCS);

(iii) va crește motivația studenților.

Obiectivul specific nr. 10: dezvoltarea resurselor umane în cadrul instituțiilor de învățământ superior, asigurând echilibrul între numărul de doctori în științe, vârstă, gen etc.

Orientări strategice:

(i) crearea sistemului de formare profesională continuă a cadrelor didactice din învățământul superior centrat pe acumularea de credite profesionale și autoformare;

(ii) diversificarea formelor și metodelor de formare profesională continuă în învățământul superior;

(iii) modernizarea sistemului de promovare în cariera profesională a cadrelor didactice universitare în baza performanțelor didactice și de cercetare;

(iv) crearea și implementarea mecanismelor de susținere a mobilității cadrelor didactice;

(v) modernizarea sistemului de evaluare a cadrelor didactice în învățământul superior; centrarea pe autoevaluare;

(vi) identificarea unor mecanisme moderne de motivare a cadrelor didactice privind creșterea profesională și participarea în proiecte naționale și internaționale;

(vii) crearea cadrului normativ și motivațional de antrenare activă a studenților în procese de guvernare a instituțiilor de învățământ superior;

(viii) crearea condițiilor și a cadrului normativ de susținere a mobilității studenților și doctoranzilor;

(ix) reactualizarea normelor sanitar-igienice și de securitate a vieții studenților;

(x) crearea condițiilor și dezvoltarea metodologiei privind învățarea autonomă și/sau individuală a studenților, din perspectiva sporirii responsabilității proprii pentru rezultatele obținute.

Rezultate scontate:

(i) va fi creat sistemul de formare profesională continuă a cadrelor didactice și manageriale din învățământul superior;

(ii) va fi constituit un model de protecție și de motivare a cadrelor didactice pentru creștere profesională;

(iii) va fi instituit un model eficient și motivațional de evaluare și monitorizare a cadrelor didactice universitare;

(iv) vor fi create condiții pentru implicarea eficientă a studenților în conducerea universitară, luarea de decizii și asumarea de responsabilități;

(v) vor fi create premise de promovare a valorilor democratice, culturale, interculturale etc.

5.7. Extinderea și diversificarea sistemului de instruire a adulților

Obiectiv general: fortificarea sistemului de instruire a adulților pe tot parcursul vieții, în corespundere cu nevoile persoanei și necesitățile socio-economice

Obiectivul specific nr. 1: reconceptualizarea educației adulților din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții

Orientări strategice:

(i) diagnosticarea situației privind învățământul adulților în Republica Moldova;

(ii) identificarea nevoilor și problemelor privind învățământul adulților;

(iii) stabilirea mecanismelor de finanțare a sistemului de învățământ pentru adulți;

(iv) elaborarea Concepției privind educația adulților în contextul tendințelor europene de dezvoltare a acestui domeniu.

Rezultate scontate:

(i) va fi identificată starea actuală referitoare la educația adulților;

(ii) vor fi stabilite sursele și modalitățile de finanțare a educației adulților;

(iii) va fi elaborată Concepția educației adulților în Republica Moldova.

Obiectivul specific nr. 2: dezvoltarea sistemului de formare profesională continuă a adulților

Orientări strategice:

(i) crearea condițiilor de formare profesională continuă centrată pe nevoile individului și standardele profesionale și ocupaționale;

(ii) diversificarea și descentralizarea formării profesionale continue, crearea pieței serviciilor de formare profesională continuă;

(iii) promovarea formării profesionale continue pe parcursul activității profesionale cu evaluări respective după fiecare cinci ani; formarea profesională continuă se va realiza nu o dată la cinci ani, ci pe parcursul a cinci ani;

(iv) introducerea creditelor profesionale cumulative;

(v) crearea condițiilor de motivare a formării și autoformării profesionale continue;

(vi) stabilirea responsabilităților agenților economici privind formarea profesională continuă;

(vii) stabilirea interconexiunii și continuității între formarea profesională inițială și cea continuă;

(viii) identificarea modalităților de acreditare a programelor de formare profesională continuă.

Rezultate scontate:

(i) va fi promovată o nouă paradigmă de formare profesională continuă centrată pe principiul „educației pe tot parcursul vieții”;

(ii) va fi constituită piața serviciilor educaționale cu privire la formarea profesională continuă;

(iii) vor fi stabilite responsabilitățile agenților economici privind formarea profesională continuă;

(iv) vor fi instituite structuri și modalități de acreditare a programelor de formare profesională continuă;

(v) vor fi create condiții de autoformare profesională continuă.

Obiectivul specific nr. 3: dezvoltarea sistemului de formare generală continuă a adulților

Orientări strategice:

(i) elaborarea cadrului normativ și de reglementare, privind formarea generală continuă a adulților;

(ii) elaborarea Concepției de formare generală continuă a adulților;

(iii) crearea sau revitalizarea instituțiilor de educație a adulților: centre de instruire, universități populare, universități deschise, centre consultative etc.;

(iv) stabilirea responsabilităților manageriale ale Ministerului Educației și ale ministerelor de resort în domeniul educației adulților;

(v) organizarea cercetărilor științifice, inclusiv și a celor sociologice, privind problematica educației adulților;

(vi) identificarea surselor și metodologiei de finanțare a formării generale continue a adulților;

(vii) crearea condițiilor de organizare a educației adulților în zonele rurale, cu implicarea comunității, administrației publice locale, instituțiilor de învățământ;

(viii) diversificarea serviciilor educaționale pentru adulți.

Rezultate scontate:

(i) va fi elaborat și implementat cadrul normativ privind educația adulților, componenta formare generală;

(ii) va fi aprobată Concepția educației adulților din perspectiva învățământului pe tot parcursul vieții;

(iii) va fi instituit managementul și monitorizarea proceselor de educare a adulților;

(iv) vor fi stabilite sursele și modalitățile de finanțare a educației adulților;

(v) vor fi promovate noi forme și instituții de educație a adulților: universități deschise, universități populare, centre de consultanță etc.

VI. AVANTAJELE ȘI COSTURILE IMPLEMENTĂRII STRATEGIEI

6.1. Avantajele implementării Strategiei

Elaborarea și implementarea Strategiei reprezintă o abordare sistemică a reformei învățământului corelată cu vectorul dezvoltării social-economice și de integrare europeană a Republicii Moldova. Această abordare și determină avantajele implementării Strategiei cu un impact holistic semnificativ asupra sistemului de învățământ:

(i) asigurarea bazei juridice, normative și de reglementare pentru funcționarea și dezvoltarea sistemului de învățământ;

(ii) constituirea unui sistem de învățământ capabil să influențeze dezvoltarea durabilă a societății și să realizeze idealul educațional;

(iii) crearea mecanismelor de autodezvoltare a sistemului de învățământ;

(iv) deschiderea sistemului de învățământ către valorile personale, naționale și europene.

6.2. Costurile implementării strategiei

Costurile financiare, din perspectiva analizei de impact, vor fi estimate și prevăzute în planurile de acțiuni pentru implementarea Strategiei în perioada 2012-2020 și, respectiv, în anii următori. Sursele și volumul de finanțare a acțiunilor planificate vor fi determinate în corelație cu documentele de politici ale domeniului de profil și vor include finanțarea din bugetul de stat, bugetele autorităților publice locale, asistența externă și alte surse legale.

Determinarea acțiunilor prioritare și finanțarea lor prin includerea în planul strategic de cheltuieli va fi efectuată conform volumului finanțării instituționale și plafonărilor de cheltuieli prevăzute în Cadrul bugetar pe termen mediu în vigoare, iar finanțarea anuală a măsurilor va fi realizată în limita alocațiilor aprobate în bugetul public național pentru domeniul educației și/sau din surse adiționale.

În funcție de caz, atunci când realizarea unor măsuri ce nu au acoperire financiară se impune ca fiind imperativă, urmează a fi inițiată identificarea surselor de finanțare suplimentară, inclusiv prin apelarea la suportul partenerilor externi.

Costurile financiare reprezintă estimări aproximative, elaborate în faza de planificare a acțiunilor, când estimarea exactă a volumului de finanțare nu este posibilă din motive justificate.

Principalii indicatori financiari, ce vor determina costurile implementării Strategiei sunt:

(i) finanțarea sistemului de învățământ în conformitate cu legislația în vigoare;

(ii) finanțarea activităților și proiectelor privind funcționarea sistemului de învățământ;

(iii) finanțarea activităților și proiectelor privind dezvoltarea sistemului de învățământ;

(iv) finanțarea implementării Strategiei de la bugetul de stat;

(v) finanțarea implementării Strategiei din surse suplimentare, granturi, proiecte etc.

VII. ESTIMAREA IMPACTULUI IMPLEMENTĂRII STRATEGIEI

Impactul general al măsurilor prevăzute de Strategie va fi evaluat prin analiza principalelor efecte produse asupra dezvoltării sistemului de învățământ.

Evaluarea impactului se va baza pe o monitorizare riguroasă, care constă în aprecierea periodică a măsurilor prin care se vor atinge obiectivele stabilite de Strategie și se vor obține rezultatele preconizate, realizându-se activitățile și utilizându-se mijloacele/resursele stabilite.

Evaluările vor fi utilizate ca surse inițiale pentru îmbunătățirea performanței implementării, ca exemple la elaborarea și planificarea activităților ulterioare sau la continuarea acțiunilor programate.

Fiecare evaluare va stabili exact nivelul de realizare a obiectivelor. Evaluarea progresului implementării Strategiei va oferi informații sigure pentru fiecare stadiu de intervenție, indicând asupra direcțiilor de dezvoltare, care pot releva nuanțe atât pozitive, cât și negative.

Totodată, se vor efectua analize de impact prin prisma egalității de gen și a drepturilor omului, care au ca scop identificarea din timp și prevenirea potențialului impact negativ asupra sistemului de învățământ sau a unor grupuri sociale.

Evaluarea finală a impactului implementării Strategiei va avea drept scop stabilirea gradului de realizare a obiectivelor și a sarcinilor în vederea obținerii eficienței rezultatelor scontate. Sinteza și analiza informațiilor privind gradul de impact al rezultatelor obținute vor servi drept bază pentru o abordare strategică ulterioară.

Astfel, estimarea impactului va fi efectuată de fiecare autoritate cu atribuții în domeniul educației, în general, și al implementării Strategiei, în particular.

Rezultatele evaluărilor periodice și finale vor fi prezentate Consiliului național pentru conducerea și monitorizarea proceselor de implementare a Strategiei, responsabil de evaluarea impactului general asupra situației reale, în funcție de tendințele proceselor de dezvoltare și de rezultatele monitorizării indicatorilor relevanți.

VIII. ETAPELE DE IMPLEMENTARE A STRATEGIEI

Procesul de implementare a Strategiei va include următoarele etape:

(i) etapa I, 2012–2015, pe durată căreia vor fi elaborate și aprobate acțiunile concrete care vor asigura derularea eficientă a implementării Strategiei, va fi dezvoltat cadrul legislativ-normativ și inițiate reformele la toate nivelurile sistemului de învățământ;

(ii) etapa a II-a, 2015–2020, pe durata căreia vor fi realizate activitățile de bază privind modernizarea cadrului instituțional, dezvoltarea potențialului uman și consolidarea bazei tehnico-materiale a sistemului de învățământ. Această etapă va fi segmentată pe intervale de timp, pentru ca măsurile planificate să fie realizate conform etapelor de alocare a mijloacelor financiare, în corelație cu obiectivele Cadrului bugetar pe termen mediu în vigoare.

IX. PLANUL DE ACȚIUNI PENTRU IMPLEMENTAREA STRATEGIEI

Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei va reprezenta unul dintre cele mai importante instrumente pentru realizarea sistemică și continuă a prevederilor Strategiei, incluzând toate componentele acesteia, cu obiectivele specifice, acțiunile preconizate, indicatorii de performanță, sursele de finanțare, termenele de executare și responsabilii de realizare.

Planul va include acțiuni prevăzute pentru perioada 2012-2020 și va fi flexibil, permițând operarea de modificări în funcție de schimbarea circumstanțelor și apariția unor eventuale probleme în procesul implementării Strategiei.

X. MANAGEMENTUL ȘI MONITORIZAREA PROCESELOR DE IMPLEMENTARE A STRATEGIEI

10.1. Cadrul instituțional pentru implementarea Strategiei

Strategia se va implementa în parteneriat cu:

(i) comunitatea și reprezentanții societății civile;

- (ii) ONG-urile ce oferă servicii educaționale, apără drepturile copilului;
- (iii) mediul de afaceri;
- (iv) asociațiile profesionale și științifice în domeniul educației;
- (v) partenerii și organizațiile internaționale.

Organele centrale responsabile de implementarea Strategiei sunt:

- (i) Ministerul Educației (în rol de lider);
- (ii) ministerele de resort cu atribuții în domeniul educației.

Organele locale responsabile de implementarea Strategiei sunt:

- (i) Consiliile raionale/municipale, prin intermediul direcțiilor raionale/municipale de învățământ;
- (ii) Consiliile locale de nivelul întâi;
- (iii) administrația instituțiilor de învățământ.

Competențele Ministerului Educației:

- (i) asigură managerial, organizațional, financiar și logistic procesele de implementare a Strategiei la nivel național;
- (ii) asigură monitorizarea proceselor de implementare a Strategiei și evaluarea impactului;
- (iii) efectuează actualizarea Strategiei în funcție de schimbările apărute în procesul de implementare a Strategiei;
- (iv) asigură interacțiunea cu alte structuri ale statului și societății civile, implicate direct sau indirect în implementarea Strategiei;
- (v) constituie Consiliul Național pentru conducerea și monitorizarea proceselor de implementare a Strategiei.

Responsabilitățile Ministerului Educației:

- (i) promovează prioritatea învățământului în procesul de guvernare;
- (ii) asigură condițiile necesare privind implementarea Strategiei;
- (iii) prezintă organelor centrale și opiniei publice rapoarte anuale privind dezvoltarea învățământului.

Competențele administrației publice locale:

- (i) asigură implementarea Strategiei la nivel local din perspectiva managerială, procesuală și logistică.
- (ii) elaborează, conform competențelor nivelului respectiv, Strategiile locale de dezvoltare a învățământului;
- (iii) monitorizează procesele de implementare a Strategiei naționale și a Strategiilor locale de dezvoltare a învățământului;
- (iv) asigură la nivel local interacțiunea proceselor de implementare a Strategiei cu alte activități de dezvoltare social-economică.

Responsabilitățile administrației publice locale:

- (i) creează condiții pentru realizarea în volum deplin a prevederilor Strategiei în unitățile teritorial-administrative, în conformitate cu competențele stabilite prin lege;

(ii) prezintă organelor de conducere a învățământului și opiniei publice locale rapoarte anuale privind dezvoltării învățământului în unitatea teritorial-administrativă respectivă.

Competențele administrației instituțiilor de învățământ:

(i) asigură implementarea Strategiei la nivel de instituție din perspectiva managerială, procesuală și logistică;

(ii) elaborează Strategiile instituționale de dezvoltare;

(iii) monitorizează implementarea Strategiei naționale și a Strategiilor instituționale de dezvoltare a învățământului.

Responsabilitățile administrației instituțiilor de învățământ:

(i) creează condiții pentru realizarea în volum deplin a prevederilor Strategiei în instituțiile de învățământ;

(ii) prezintă organelor ierarhic superioare și opiniei publice rapoarte anuale, privind implementarea Strategiei naționale și a Strategiilor instituționale de dezvoltare a învățământului

Competențele societății civile se realizează prin:

(i) participarea directă a cetățenilor sau prin intermediul ONG-urilor ce activează în domeniul educației sau apărării drepturilor copilului;

(ii) promovarea și monitorizarea proceselor de implementare a Strategiei;

(iii) formularea de propuneri privind implementarea și actualizarea Strategiei;

(iv) organizarea de discuții publice despre impactul proceselor de implementare a Strategiei;

(v) oferirea de servicii educaționale și desfășurarea activităților de susținere a copiilor aflați în dificultate.

10.2. Cadrul instituțional pentru monitorizarea și evaluarea Strategiei

Cadrul instituțional pentru monitorizarea și evaluarea strategiei va include următorii actori principali:

(i) **Colegiul Ministerului Educației**, care va supraveghea procesul de implementare, monitorizare și evaluare a Strategiei, va analiza progresele realizate și problemele apărute și va înainta soluții pentru depășirea blocajelor și asigurarea implementării plenare a Strategiei;

(ii) **Consiliul național pentru conducerea și monitorizarea proceselor de implementare a Strategiei**, care va asigura coordonarea integrală a procesului de monitorizare și evaluare a rezultatelor implementării Strategiei și recomandarea corecțiilor de rigoare.

(iii) **Comisiile locale de monitorizare a implementării Strategiei**, care, anual, vor evalua progresele înregistrate și vor prezenta rapoarte de monitorizare organelor administrației publice respective (consiliul local, consiliul raional/municipal, Ministerul Educației).

(iv) **subdiviziunile structurale ale Ministerului Educației, direcțiile raionale/municipale de învățământ, Consiliul rectorilor, Consiliul directorilor instituțiilor de învățământ vocațional/tehnic**, care vor monitoriza implementarea Strategiei pe segmentele respective ale administrării învățământului;

(v) **Direcția analiză, monitorizare și evaluare a politicilor din cadrul Ministerului Educației**, care va fi responsabilă pentru generalizarea și sistematizarea rapoartelor de monitorizare și evaluare în baza contribuțiilor actorilor implicați în proces și în conformitate cu prevederile legislației în vigoare privind realizarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici;

(vi) **societatea civilă, partenerii de dezvoltare**, care vor monitoriza independent procesul de implementare a Strategiei și vor interveni cu propuneri pentru îmbunătăți procesul de implementare.

Pe durata implementării strategiei factorii responsabili de monitorizare și evaluare vor asigura crearea și funcționarea unui sistem efectiv de monitorizare și evaluare, care să permită de a analiza în ce măsură sunt îndeplinite activitățile propuse, care este impactul acțiunilor respective asupra realizării obiectivelor și cum atingerea obiectivelor conduce la obținerea rezultatelor scontate.

Monitorizarea proceselor de implementare a Strategiei și evaluarea gradului de progres în realizarea sarcinilor se va efectua în baza setului de indicatori, specificați în *Anexă*.

10.3. Raportarea

Activitatea de monitorizare se va exercita în trei moduri:

(i) monitorizarea anuală, ce presupune raportare detaliată pe perioada unui an, pentru aprecierea impactului care a fost determinat conform sarcinilor pe termen mediu;

(ii) raportarea periodică a rezultatelor pe etape distincte;

(iii) monitorizarea și raportarea finală asupra realizării obiectivelor Strategiei pe perioada integrală.

Rapoartele anuale, periodice și finale de monitorizare a implementării Strategiei, vor fi prezentate de organele responsabile de implementarea/monitorizarea Strategiei spre examinare și aprobare organelor ierarhic superioare.

Ministerul Educației va elabora rapoarte de evaluare a impactului Strategiei.

Primul raport de evaluare va fi elaborat la mijlocul implementării Strategiei, odată cu expirarea termenului stabilit pentru realizarea obiectivelor intermediare (2015).

Al doilea raport de evaluare va fi elaborat după finalizarea implementării Strategiei.

Sistemul general de monitorizare și evaluare va fi dezvoltat într-o manieră consecventă, fiind aliniat procesului de raportare privind realizarea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova -2020” și Programului de activitate al Guvernului.

Pe măsura evoluției sistemului național de monitorizare și evaluare, se vor dezvolta corespunzător și elementele de raportare ale prezentei Strategii.

Rapoartele de monitorizare și evaluare vor avea un caracter deschis și vor fi plasate pe pagina web a organelor abilitate cu dreptul de monitorizare/evaluare.

Ministerul Educației, prin intermediul contactelor directe, al mass-media și paginii web a ministerului, va informa societatea civilă despre progresul realizat și modalitățile de implicare comună pentru implementarea cât mai reușită a Strategiei, asigurând desfășurarea unui proces transparent și participativ de interacțiune a tuturor actorilor implicați în monitorizarea și evaluarea Strategiei.

10.4. Activitatea de comunicare și informare privind implementarea Strategiei

Pentru a spori vizibilitatea reformelor demarate în baza Strategiei, a sensibiliza și a informa opinia publică despre scopul, domeniile de acțiune și impactul așteptat al implementării Strategiei, activitatea de comunicare și informare privind implementarea Strategiei va fi realizată continuu, în cadrul a trei campanii integrate:

(i) **campanie de conștientizare**, care presupune informarea grupurilor-țintă privind Strategia și beneficiile ei;

(ii) **campanie de susținere** este o continuare a activității de comunicare și informare, având menirea să amplifice efectul comunicării anterioare, păstrând interesul pentru fenomenul modernizării și dezvoltării sistemului de învățământ;

(iii) **campanie post-implementare** are ca scop prezentarea rezultatelor implementării și menținerea unui interes constant față de demersurile reformatoare ale educației și efectele pe care le produce în timp implementarea Strategiei.

Planul de Acțiuni pentru comunicare și informare va fi etapizat conform celor trei campanii prenotate și va include următoarele linii directoare:

- (i) obiectivele comunicării;
- (ii) activitățile aferente fiecărui obiectiv;
- (iii) descrierea fiecărei activități;
- (iv) mijloacele de comunicare;
- (v) instrumentele de comunicare;
- (vi) termenele de realizare;
- (vii) factorii responsabili;
- (viii) costurile;
- (ix) indicatorii de performanță.

XI. RISCURI ÎN PROCESUL DE IMPLEMENTARE A STRATEGIEI

Principalele riscuri, care pot apărea în procesul de implementare a Strategiei sunt:

- (i) nivelul scăzut de voință politică a unor factori de decizie;
- (ii) abordările neutre, care nu iau în considerare faptul că învățământul trebuie să fie o prioritate națională;
- (iii) rezistența unor factori de decizie, a unor cadre didactice și a anumitor categorii de populație la schimbările preconizate;
- (iv) implicarea insuficientă a mediului pedagogic, a comunității și mass-media în promovarea și implementarea Strategiei;
- (v) deficitul de motivare pozitivă a factorilor implicați în implementarea Strategiei;
- (vi) constrângerile bugetare, impuse de eventualele tendințe nefavorabile în evoluția economiei naționale.

Riscurile prenotate ar putea fi reduse prin:

- (i) mobilizarea mediului pedagogic și a opiniei publice în vederea promovării Strategiei;
- (ii) dezvoltarea parteneriatului public-privat în educație;
- (ii) extinderea educației parentale;
- (iii) sporirea rolului beneficiarilor direcți ai învățământului în guvernarea instituțiilor de învățământ;
- (iv) raționalizarea și sporirea eficienței cheltuielilor publice în sectorul educației.